

Д Головного Уряду Р. Н. Союзу в Америці.

Розмет Р. Н. С. за місяць Май 1910.

Розхід за місяць Май с. р. ось: За померших членів або їх жєні в випадки каліцтва.

16. Фецьо Іван, заб. 8,5, 1910	\$1000.00
103. Моланинець Василь, ум. 11,5, '10	1000.00
51. Сова Йосиф, заб. 11,5, '10	1000.00
78. Хохольяк Петро, ум. 14,5, '10	1000.00
16. Вишовский Кость, ум. 20,5, '10	1000.00
16. Скрипко Йосиф, ум. 20,5, '10	1000.00
66. Геречмак Марія ж. Дмитра, 23,4, '10	400.00
113. Королеват Анна ж. Стефана, 27,4, '10	400.00
46. Пиріг Анна ж. Стефана, 22,5, '10	400.00
121. Грещак Онуфрей, утр. руки	200.00
3. Новак Іван, утрата ока	200.00
3. Машляр Михайло, в домі з'умашед.	150.00
99. Гресяк Стефан, утрата ноги	100.00
Виплачено за помочи на суму	\$7.850.00
Платня головних урядників за Май	190.00
Адміністрація Союзу за Май	178.71
Весь розхід виносить	\$8,218.71

Розмет платить 12,122 членів на ціле посмертне (кождий по 64 цнт.) і 1726 членів на пів посмертного (кождий по 32 цнт.)

Крім того кождий член платить за орган „Р. Н. Союзу“ по 10 центів, на Резервовий Фонд по 2 центи, на Народний Фонд по 1 центі, на Фонд Бідних по 1 центі.

Член на ціле посмертне платить 78 цнт. а на половину посмертного 46 центів.

А. Шаршонь, гол. касіяр. С. Ядловский, гол. секр. Дм. Капігула, гол. предсд.

Борба з тростами.

Власне сими днями Федеральне бюро праці оголосило цікаве зіставленє цін, які плачено за 256 всіляких артикулів в 1897-ім році, а які платить ся за те саме тепер.

Сего року в місяци марті за всі артикули були найвищі ціни, протягом минувших 20 літ. Вони були о 7½ процент висші, як ціни за ті самі артикули в 1909 році, о 10·2 процент висші від цін в 1908 році а о 49·2 процент висші від аналогічних цін в 1897 році.

І так фермерські продукти протягом послідного року подорожили о 15 процент, дерево на будову о 4 пр., артикули живности о 4 пр., одіж о 2·3 пр., ліки о 1·8 пр. і т. д.

А тепер погляньмо на другий образець.

Ви голодні і заходите в реставрант, щоб дещо поїсти. Сей реставрант може знаходити ся так в Нью Йорку, як в Філадельфії, Востоні, Шікаго, Ст. Люїс, Ст. Франціско і т. п. Місцевість тут не робить різниці. Перед обідом пете віску (виріб Whiskey Trust Co. 35 мільонів дол. капіталу). Ісьте устриці (Oyster Trust, 6 мільонів капіт.) Коли-б ви зажадали на перекуску редьківок, селери, оливок, то за се ваші гроші підуть в карман Fruit and dairy products Trust (15 мільонів дол.) При рибі являє ся Fish trust (10 мільонів дол.) при дробю Fowl trust (20 мільонів дол.). Десер — пуддінг належить до American Flour Co. з 120 мільонами дол., овочі до American Fruit Co., бішкоти до National Biscuit trust, сметана до American Ice Cream Co. Хочете може напити ся кави або

закурити цигаро, то не забувайте також про Coffee Syndicate (160 мільонів дол.) і Tobacco trust (75 міль. дол.) Се лишень трости, що контролюють артикули призначені для їди. А возьмім тепер до них всякі трости желізничі убрать, газу, нафти, вугля, полотна, молока, біля і т. д. і т. д. то аж шкіра пічне тріскати на хребті; а треба жити мимо того що трости усе можливе взяла у свої руки.

Зіставмо тепер отє числа, виказуючі подорожінє усеґо о 50 процент з фактом, що усі ті артикули контролюють трости, то зараз стане нам ясно, хто винен теперішній дорожнечі.

Так, скаже може дехто, трости сему не винні, бо коли вони підносили ціни, то мусли мати до сего якість важні причини. Отже власне в тім ціла суть річи, що таких причин зовсім не було, а руководила і руководить тростами виключно тільки жадоба зисків. Ще всім здаєть ся в памяти тамтогорічний процес тросту молока, де свідки зізнавали, що трост в літі, коли є молока доволі, аби не знизати цін, виливав цілі ваґони молока в канал. Кількадесят миль від Нью Йорку тисячі бушлів яблук і групок гнило під деревами, а трост однак ні на цент не зменчив ціни за овочі. Виноградом і баненами годували безроги — ціна їх однак на торзі лишала ся така сама як і в рік найбільшого недороду. Самі фармери продуктів посилати не можуть, позаяк тут приходить желізничий трост, який від осіб приватних а не тросту за перевіз загне таку ціну, що товар випадало-б продавати в двох дорозше, як се робить трост.

Наше правительство про людське око час від часу пічне якийсь процес а тростами, ніби їх судово переслідус — але все те лиш про людське око. Таж всі послі, конгресмени, сенатори і т. д. і т. д. се все самі члени тростів. І тому то, коли який процес і закінчить ся засудом, то засудять все тільки самих наймитів, т. є. урядників тросту, які мусять робити се, що ім скажуть, а ніколи не засудять „босів.“ Тому то числити на якусь поміч правительства в борбі з тростами годі.

І тому то робітники, видячи як сильно лучать ся капіталісти, повинні їх наслідувати. Се-ж на цілому світі йде тепер борба о визволенє з неволі економічної, десять разів тяжшої і небезпечнішої, як колись було кріпацтво.

Одним з найголовніших средств в тій теперішній борбі є спілки, у які лучать ся робітники в борбі зі спілками капіталістів.

І так в Англії в 1901 році було 1236 Trade-юній, до яких належало около около 2 мільони робітників, то значить, що в Англії не було ні одного робітника, який не бувби заразом членом спілки. В Австралії з'організовано стоваришеня на тій самій засаді і днес три четвертини усіх робітників є їх членами. В Німеччині в 1902 році число членів організації переходило мільон. В Франції до таких спілок належить 432 тисячі робітників. Вони розвивають ся від 1884 року і мають свої власні маєтки, каси помочи і бора праці. В Австрії спілкові стоваришеня існують від 1869 року і числять около 135 тисяч членів. В Америці федерація праці числить около двох мільонів членів. В таких зарисах представляє ся сила з'організованих робітників. Велика се вже сила, однак все таки замала, щоб протиділати мільярдам тростів.

І як ведуть сі спілки робітничі боротьбу з тростами?

Заводові робітничкі організації мають подвійну ціль:

Піднесенє промислу так, щоби витворювати ліпший товар при помочи ліпших знарядів а головню поліпшенє долі робітника. Через ліпшу працю, через зменченє годия праці, гігієнічніші фабричні уладженя і т. п. Одною з найважніших юнійних задач є грошева поміч. Бачили ми, скільки належить до заводових спілок, отже вони розпоряджують велитенськими грошевими фондами, які прим. в Німеччині доходять мільонів. І сі мільони, зложені через зовсім бідних людей, бо маючих всего лишень 10 пальців вертають опять до кишень робітників в слідуючих формах:

Форма, в який спосіб заводові юні борють ся з тростами є слідуюча:

- 1) організованє робітників, бо з'організовані робітники се сила, яка буде становити колісь права;
- 2) страйки;
- 3) солідарність, пляновість ціли і дороги в боротьбі;
- 4) плаченє підмоги підчас безробітя, страйку або льокавту;
- 5) плаченє за помочи в разі недуги;
- 6) за помочи в разі каліцтва;
- 7) плаченє пенсії старцям (дотепер таку пенсію платять лиш деякі англійські юнії, бо на се треба величезних сум)
- 8) підмога в часі подорожи;
- 9) підмога грошева в часі гляданя за роботою;
- 10) стоваришеня піклують ся вдовицями і сиротами по своїх членах;
- 11) Мирові суди;
- 12) Вибаранє відповідної пори до страйку.

Лишень тільки в той спосіб, то є разом з'організовані робітники зможуть виграти борбу, то є побідити трости-капіталістів. Лишень заводові спілки поведуть до побіди і усуненя теперішного зла Робітник, стоячий самотою є марною одиницею — вступивши до юнії має аж 12 способів боротьби і становить силу, яка поборе і найсильнішого ворога.

І так ті всі, що нарікають на трости, що бачаь в них цілу теперішню біду, бачать головню причину нинішньої страшної дорожнечі, ті самим наріканєм нічо не вдіють: вони повинні вступити до відповідних юній і так доперва, злучені в одну сильну армію зможуть побідити се зло, яке так важко налягло над цілою тутешною країною.

F 99

ПОЗІРІ

Єще раз припоминаємо інтересованим, то є братствам і відділам Р. Н. Союзу, так само і всім поодиноким людям, котрі присилають одно-два або три-разові оголошеня балів, представлень, піяніків, як також бизнесові оголошеня до „Свободи“, щоби точно придержувались табельки, оголошеної в кождім числі „Свободи“ на 6-ій стороні, то є, щоби з кождим оголошенєм рівночасно присилали належитість, та щоби таке оголошенє було в редакції один тиждень перед виходом дотичного числа. Всі праці, які друкарня „Свободи“ на замовленя виготовляє, по скінченку мусять бути заплачені, або вислані за посліплатою (С. O. D.), хотяй-би се був незнати хто. Часопись „Свободу“ висилає ся тільки тим, котрі заплатили передплату з гори.

Боротьба за право.

По роману К. Г. Францова.

(Дальше)

III.

— Наш пан — говорив Тарас селянам — дістав тут своє право так, як цісар дістав свою власть; Бог ім дав власть, щоби на землі був порядок. Управитель сповнює свої обовязки і ми повинні сповнювати наші.

Селяни нічого не говорили на те, а лиш мовчали так довго, аж Гаїк почав побільшувати їх повинності. Перша неприємність з управителем вийшла тільки через те, за кілька місяців.

Селяни мали що осени дати управителеві молоденького коника, або телятко, або гуску з кожної хати, після богацтва.

Гаїк зажадав, щоб ту повинність уже на Різдво Богородиці йому сповнили.

Може бути, що у ваших сторонах корови телять ся по приказам господарів, а у нас то, як знаєш так не є — вговорював його судя Степан.

Та надармо. Гаїк все стояв при своїм. Коли за дві години всі господарі зібрали ся на вічу і судя розказав в чім діло, не мало коштувало Тараса трудно упевнити їх, що і тут повинність треба так сповнити, як її зажадав управитель тому, що таке було написане услів'є Зулавчанів з паном.

Услів'я ті писали судейські писарі — перебив його Степан. — Та чи багато вони розуміють ся на господарстві?...

— А вже-ж, що не багато! — згодив ся Тарас. — Та коли ми не хочемо, щоби нас чіпав ся управитель, так і ми його не драгуймо.

Спокійна, та рішуча мова Тараса поділила і повинність була сповнена до речінця.

За чотири неділі Гаїк знов закликав до себе судю і старшину.

Він поздоровкав ся з ними і сказав:

— Від задушної суботи до неділі сьв. праотців, ви обовязані що дня давати вісім чоловіка до лісних робіт.

— У графа не стало ліса, так не стало і роботи! — сказав на то судя.

— Та робітні дні, які ви повинні відроблювати, я віддав у найми лісничому в Приміквях.

— Тут не обійдеться ся без крові! — скрикнув судя. — Не доводіть нас до того!...

Управитель нічого не відповів, а тільки вийшов з кімнати.

Судя і старшина пішли домів у великим зворушенням.

Тарас все наставляв, щоби прочитати писаний договор і довідати ся по чий стороні правда?

— Ось чим ми охоронимо ся перед неправдою, — сказав на то Степан і вихопив із за пояса пістолет.

Вкінці Степан згодив ся з Тарасом і оба пішли до священника читати договір.

Отець Мартин був досить добрий чоловік, лише бдна вада, що через міру любив випити і що ніколи майже не був тверезим. Коли його питали ся о що небудь, то він звичайно говорив то, що і йому говорили. Так було і того разу.

— Ми повинні робити тільки на свого пана! — крикнув Степан, коли отець Мартин прочитав договір.

А вже-ж, а то на кого-ж ще! — додав отець Мартин.

— Як нема вже ліса, так нема і роботи.

— Но, так, нема ліса, деж і роботи, цілком природно, — знов потвердив отець Мартин.

— В Приміквях не мало ліса — сказав Тарас.

— Егеж, егеж, не мало — додав отець Мартин.

— А впрочім чи то не все одно тут, чи там?... аби робити!

Так судя і старшина, не рішили що їм почати з лісними робітниками.

На неділю скликали віче і Тарас висказав свою гадку, що треба іти на лісні роботи, хоч у пана і не було ліса.

Віче з ним згодило ся.

Судя Степан плавав зі злости. Він хотів покинути свій уряд і заледва його упросили, щоби він зїстав ся на далі судією.

Гаїк був, розуміють ся, вдоволенний з того і подякував при нагоді Тарасови з усилу: „Ти доказав, що ти услужливий кріпак!“ — сказав він. Тарас відступив два кроки в зад, сьміло подивив ся йому в очи і сказав грімко:

— Наша совість чиста, сподію ся, що і ти про себе можеш то сказати!

Лісні роботи були покінчені точно. Та приязнь між Тарасом і Степаном пропала.

Коли старали ся їх помирити, старий судя говорив:

— Тарас гарна людина, і я сам його суди привіз, та не гарно то, як йому хоче медведя по своїому переробити; я не можу йому в тому перешкодити, але я все зістану медведем!

Небавом описля пішов судя з кількома селянами на лови. Кінчили ся вони дуже сумно; зброя Степана хибала і він попав ся у лапи медведя.

Покалічений судя цілий час намагав на несучих його людей.

— Несіть скорше, я мушу свій довг сповнити — стогнуучи просив він.

Тарас довідав ся скорше про нещастя, яке дїшло ся з судією, і побіг йому на стрічу і ридючи упав на коліна перед ним.

— Слухай! — прошептав Степан. — Не плач... Слухай! Коли я умру, тебе виберуть судією. Коли будеш живий, не допустив-би... не гарно, коли судя відкинься від тих, кого він судить. Но ти мабуть не відкажеш ся бути судією... я то знаю... Так, ось

що я прошу тебе... поклені ся, що ти будеш відступати ся за наші права, і ніколи не допустиш, щоби ми свободні люди, піддали ся невинному поганому ярму. Поклені ся, що не допустиш до того.

— Так, я клянусь, що не допущу до того! — глухо сказав Тарас.

— Гарно... зігхнув умираючий... — я знаю — ти додержиш свою клятву.

IV.

Прийшла знову весна. Задвигли на поли перші цвітки, задвигли і на могилі Степана. Судя Тарас поклопотав ся могилою; її усе удержувало ся в порядку і на ній стояв кам'яний хрест.

З початку був управитель вдоволенний з того, що Тараса вибрали судією, та в недозві він побачив, що не було то так уже надто добре для него. Тарас ніколи не грозив і говорив усе мягенько, але всякий несправедливий його замір стрічав сильний відпір.

Тільки один раз, коли Гаїк лукаво підморгнув йому і погладав по плечі та предоложив йому поставити лашних робітників Тарас так поглянув на него, що Гаїк аж назад поступив ся.

Після того вони стали ворогами. Тяжко пришло ся Тарасови бути судією. Часто, дуже часто згадував він слова покійного Степана. Він був один проти многих і тільки любов і довіра Зулавчан охоронили його перед ворожнечю. Та Тарас не упадав духом. Коли жінка висказувала йому сумнів за будуче, він говорив:

— Право, повинно все зістати ся правом: доки є Бог на небі і цісар на землі.

— До Бога високо а до цісаря далеко.

— Не так то високо і не так далеко — почують, коли буде того треба. — Та до того, думую, не дійде; на несправедливе насильство управитель не відважить ся.

Але Тарас дуже помилив ся. Гаїк знав, що Тарас не допустить односельчан до рішучого відпору, і відважив ся на те, чого Тарас і не сподівав ся.

Раз стояв Тарас у себе на подвір'ю і виправляв своїх робітників Омелька і Саву на посів. В тім почув вистріл.

— Може то Грицько Зелений? — сказав Омелько. Так називав ся розбійник, що скривав ся у горах.

— Не може бути. Хибаж він відважить ся серед білого дня? — скрикнув Тарас, і побіг на вулицю розвідати ся, в чім річ.

На стрічу йому попав ся молодий парубок, блідий, перестрашений, — Василь Склевич.

— Що стало ся? — запитав Тарас, а що почув, ніколи того не сподівав ся.

І що-ж таке він довідав ся? Управитель прийшов на громадську землю, де селяни приготували ся до посіву і сказав, щоби вони забирали ся з тої землі. Селяни не хотіли піти і взяли ся за зброю. Пішла перестрілка. І по одній і другій стороні унало по чоловіку.

Зі всіх кінців села почали збігати ся люди.

Громадська земля сьвячена і хто її захопить, той збезчестить сьвяте право селянина.

Всі були дуже обурені і у воздухі уносили ся грізні оклики.

— Постав усіх в порядок і підемо! — крикнув Тарас до старшини Семена. — Але лиш самі газди підуть а прочі хай остануть ся дома!

— Чому? — кричала товпа. — Хай ідуть з нами всі, хто носить зброю.

— Ні, все буде так, як говорю я! — крикнув Тарас. — Я головою відповідаю: що потрібно буде, те буде зроблено!

Його слова поділили і товпа розділила ся.

Сейчас рушив похід, в переді ішов Тарас з двома старшинами а за ними шістьдесят господарів.

Громадська земля розкинула ся над рікою Прутом. Починала ся від ліска і тягнула ся до ріки.

По середині поля стояв чорний, деревляний хрест. Коло того хреста був тепер управитель зі своїми людьми. Коли селяни вийшли із ліска і побачили трупа убитого товариша, вхопили за оружжя і всі як один чоловік, кинули ся бігти в низ до управителя.

Грімкі погрози резелеси ся у воздухі.

Тарас біг попереду. В бігу він вихопив у Семена пістоль із за пояса і приложив дуло до своєї голови.

— Стійте! — закричав він як не самовитий — ані з місця, а ні, так пальну собі в лоб на ваших очах! Всі стали.

Підчас того люди, що стояли біля хреста приготували ся до борби.

— Що вам потрібно? — крикнув з відтам старий робітник, сильною зросту — Болеслав.

— Хочемо добити ся свого права! — відповів Тарас.

Селяни з Тарасом підійшли спокійно ід гурткови узброєних людей, що стояли біля хреста.

— Прикажи кинути оружжя, — сказав спокійно Тарас управителеві.

— Отже-ж, ви хочете спокою? — спитав ся Гаїк.

— Так, коли ти признаєш ся, що поступив несправедливо.

— А коли не признаю ся?

— Тоді ми підемо до повітового суду.

Управитель аж легше відігхнув і усміхнув ся.

— Думую, що то нічого не поможе, — сказав він і додав: — Ти чесний чоловік, Тарасе, і зрозумієш в чім діло. В ґрунтовій книзі написано виразно: „селянам принадлежить земля від проліска до чорного хреста, а від чорного хреста до ріки графови“.

— Ні! — відповів Тарас, — перед 15-ти роками, коли роблено той опис, чорний хрест стояв над самою рікою, при березі. Ми віддали графови пашок над рікою, що-б він міг собі спокійно риболовти справляти. А як старий хрест зігхнув, ми зробили новий і поставили по середині поля. Ось де вірна правда!

— Не буду сперечатися ся — сказав Гаїк.

— Побачимо, що суд скаже! Я тримаю ся того, що написано в договорі.

— А стріляти, то почали ваші люди і убили моего слугу. Що-ж було нам робити?

— Тепер здасть ся, ми вже все вияснили?

— Ні, ще не все! — сказав Тарас і звяз з голови шапку. — Я звизаю Бога на сьвідка, що з нами поступили несправедливо! Клену ся, що ми ніколи не відступили від свого права. Тільки з огляду на цісаря і заповіді Божі, ми не хопили за оружжя. Я вірю, що Бог і цісар допоможуть нам вернути нашу власність, що нам по праві належить ся!

Гаїк нічого не відповів, а з вдоволенням поглянув на него: „Що-ж ти, мовляв, тепер станеш робити?“

Повернувши в село, Тарас писав до сьвященника і просив його на віче з хрестом і сьв. Дарами.

На вічу обяснив Тарас селянам положення.

— Правда по нашій стороні — кідчив він, — в тому і закон стоїть за нами. Самосуд доведе тільки до пролітя крови. Я ще сьогодні іду до міста і внесу позов. Але ви обіцяйте мені, що підчас моєї nepřисутності не візьмете ся за зброю.

Селяни приобіцяли і Тарас поїхав до міста.

Начальник суду повітового прийняв його з початку не дуже то людяно; видно, був перше у него Гаїк і богато всякого наговорив на Зулавчанів.

— Чорт вас побери! — крикнув вкінці, — і піднів і хлопів. — Чомуж не живете в супокою?

Потім не довго мовочав і долав:

— Прокляті обовязки повітового судді!

— Ід до дому! Я пішло там слідчого судю!

Тарас поїхав зі спокійним серцем.

— Скоро приїде слідчий, — потішав він себе других — і тоді ми дібеємо ся правди.

За дві неділі явив ся і слідчий Капроньський.

Про убіство він з мудрістю Соломона сказав: „Обох сторін упало по чоловікови. Представмо собі, що Дмитро убив Грицька, а Грицько Дмитра, отже оба убиті — і нема над чим розводитись.“

Так само просто злагодили ся і спір про землю.

— В сей час власником спірної часті є граф Барокі, після опису книги ґрунтовой виходить то само. Значить ся, я обовязаний охороняти його право на тій землі.

— А як би і ми відповіли насильством і відняли у него землю? — крикнув Тарас, — чи тоді-би ти охоронив наше право?

— Но, що-ж ти! — перебив його слідчий. — Я-ж не хвалю тебе, що у вас не прийшло до бійки. Але доки не прийде рішене на вашу жалобу, то земля принадлежить графови.

— То все, що ти маєш нам сказати? — спитав Тарас слідчого.

— Так, все. Повторяю іще раз, що, хто нарушить посілість графа, поповнить злочин.

Сів до своєї повозки і відїхав.

(Дальше буде).

ПРОЦЕС

православного ігумена Арсенія проти менеджера „Свободи“ Нон. Кирчова і її редактора Ант. Цурновського.

(Дальше).

Покликано і по правилу запрясажено Константина Кирчова, одного з обжалованих, яко сьвідка для оборони; він визнавав, як слідує:

Допитує л. Сніткін:
Пит.: Ви називаєтесь Константином Кирчов і єсте одним з обжалованих. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви є горожанином Злучених Держав? Відп.: Так.

Пит.: Як довго ви єсте в Злучених Державах? Відп.: 1. марта буде 21 літ.

Пит.: А як довго ви вже є тутейним горожанином? Відп.: Я єсьм горожанином від 28. грудня, 1896 р.

Пит.: Пане Кирчов, чи ви стали коли в якій звяз з руською організацією? Відп.: Так.

Пит.: Чи вона має свої відділи по цілих Злучених Державах? Відп.: Так.

Пит.: Яке становище занимали ви в сій організації? Відп.: Я був предсідателем сего товариства? Се товариство є добродійне.

Пит.: Кілько членів має ся організація? Відп.: Близько 13.000.

Пит.: Від коли датуєть ся ваша звяз з часописом „Свобода“? Відп.: Чи з сею статією?

Пит.: Ні, з часописею: від коли ми масте з нею до діла? Відп.: Від серпня, 1907 р.; ми завязали годі корпорацію і відкупили сю часопись в д Івана Ардяна, що був її власителем; ми відкупили друкарські прибори і часопись; мені здаєть ся, що се було 8. серпня.

Пит.: Коли прошу? Відп.: 8. серпня, 1907 р.

Пит.: Ви кажете, що се є корпорація. Яке-ж становище занимали ви в сій корпорації? Відп.: Я був касієром.

Пит.: Чи ви були...

Судя: Менеджером чи редактором?

П. Сніткін: Прошу лиш хвильку заждати, Сьвятий Суде.

Пит.: Чи ви були власителем часописи? Відп.: Ні.

Пит.: Чи ви були менеджером се часописи? Відп.: Ні.

Пит.: Чи ви були менеджером сеї корпорації? Відп.: Ні.

Пит.: Якіж там були ваші обовязки? Відп.: Мої обовязки були такі: В канцелярії сеї часописи я відбрав листи і гроші, я виплачував робітникам і приймав

замовлення; в деяких важливіших справах я радився з п. Савкою, котрий мав нагляд над складачами.

Пит.: Кілько платила вам ця корпорація? Відп.: Тоді я мав тільки 50 дол.

Пит.: Як місячно чи ти нево? Відп.: Місячно.

Пит.: А кілько ви побирате тепер? Відп.: 75 дол.

Пит.: Значить, ви маєте трошки більше як 18 дол. на тиждень. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви, п. Кирчів, женаті? Відп.: Так.

Пит.: З ким ви мешкаєте? Відп.: З своєю женою і з 5 дітьми.

Пит.: Коли ви побачили перший раз цю статтю, про яку говорив акт обжалована? Відп.: По раз першій я бачив цю статтю, як до редакції прийшов адвокат Деляней; було се около 29. червня, 1908 р.

Пит.: Пропу тепер розповіді Судови і лаві присяглих, що говорив до вас п. Деляней, як він прийшов до редакції? Відп.: п. Деляней прийшов був ще з якимсь чоловіком. Мені здасться, що се був п. Кіро.

П. Гарван: До тепер було воно не можливо покликати п. Делянея на свідка при сій розправі, но коли сей обжалований говорить-ме про розмову з ним, то п. Деляней мусить бути тут покликаний.

Пит.: Пропу отже докладно розповіді, що говорив Деляней, як він прийшов до редакції. Ви кажете, що з ним був ще й інший чоловік. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви вивідалися, хто то є сей другий чоловік? Відп.: Ні.

Пит.: Чи се не є п. Кіро, адвокат?

П. Гарван: Се знана річ, що то був п. Кіро.

П. Сніткін: Се мусить бути втягнене до протоколу, що п. Кіро був тим чоловіком, який приходив разом з п. Деляней до редакції „Свободи“. Відп.: Так.

Пит.: Ви знаєте, що проти вас внесено також цивільний позов. Відп.: Знаю.

Пит.: І сей справи ще не розбирано в Суді? Відп.: Ні.

Пит.: І Курковський, співобжалований при сій кримінальній розправі є також обжалований о відшкодоване в цивільнім позві. Відп.: Так.

Пит.: Чи ви знаєте „Руську Видавничу Спілку і Контору виміни (Kuthenian Publishing & Exchange Company)? Відп.: Так.

Пит.: Чи ви знаєте про Руський Народний Союз в Америці? Відп.: Так.

Пит.: Чи є товариства є також згадаві в цивільнім позві? Відп.: Так.

Пит.: То їх також скаржать ся. Відп.: Так.

Пит.: Чи є товариства є також оскаржені о кримінальний злочин? — скажіть, о скілько се знаєте. Відп.: Ні, я не знаю.

Пит.: Тепер прошу йти далше і розкажіть Судови і лаві присяглих, що говорив до вас п. Деляней. Відп.: п. Деляней отже прийшов з чужим чоловіком. Він не сказав свого імені, но прийшов і спитав ся: Чи се „Свобода“. Я йому відповів: „Так“. І він спитав ся, чи то ми оголосили статтю, очерняючи російського священника. Мене то здивувало і я сказав: Коли то було, коли то сталося? Він відповів: „В останнім числі „Свободи“. Він приходив до редакції в понеділок 29. червня, а останнє число „Свободи“ вийшло 25. червня. Він не показував мені часописи; я не гадаю, щоб він мав її при собі. Тоді я сказав п. Яворському, що був в редакції, аби він вишукав дотичне число „Свободи“.

Пит.: Ви маєте на думці співобжалованого і ви йому казали вишукати дотичне число. Відп.: Ні, я казав Яворському, що провадив адресар „Свободи“.

Пит.: Чи ви казали одному зі свідків.

Судія. Се вже він сказав.

Відп.: Нас було трьох в редакції, я, редактор і Яворський, котрий вишукав се число „Свободи“. Я помянув до часописи і спитав ся: „Чи ви знаєте, як стаття зачиналась?“

Пит.: Вона зачинала ся „Благочинний“, чи се хочете сказати? Відп.: Так, я спитав ся його, було се очернене, а він сказав: „Се було в Свободі“.

Пит.: Кого ви про се питалися? Відп.: П. Деляней. Пит.: Пропу говорити голосно. Відп.: Він сказав: „Погляньте на 5. сторону.“ Я знайшов статтю і потім я спитав ся п. Курковського, чи він має рукопис сей статі, а він відповів: „Так“. „Отже покажіть мені її“ — я сказав. Він показав мені рукопис і ми порівняли її з тим, що було напечатане. Потім я сказав: „П. Деляней, ми маємо рукопис сей статі від чоловіка, котрому ми вірили, що се є правда“, а п. Деляней відповів: „Ліпше зробіте, як статтю відкачете, бо в протівнім разі ми виточимо вам кримінальний процес.“ На се я сказав: „Пане Деляней, ми не можемо відкликати статі, доки ме довідаємо ся від дотичного чоловіка про цілу справу; Чалий писав листі, щоб нічого не страхати ся, бо то вель правда.“

Потім ми ще де-що говорили, но я вже не тямлю докладно про що говорив п. Деляней. Слідуючого дня, значить, 30. червня, около 2. години сполудня, я пішов на залізницю, но перед тим ще я післав до Чалого експресовий лист (Special Delivery) такого змісту: „Спродайте сю дівчину до Оліфанту, бо я хочу знати, що вона скаже; ми маємо біду, бо нам виточено кримінальний процес“ як говорив нам п. Деляней. Я виїхав 30. червня около 2. год., і приїхав...

Пит.: 30. червня? Відп.: І я приїхав там того самого дня, около 9. год. вечером, так мені здасть ся.

Пит.: Котрим поїздом ви їхали?

Судія: Він вже сказав, що сим поїздом, який відходить о 2. годині. Відп.: О 2. год. по полудни, залізницею Лякавана, з Гобокен. Я заїхав до скрентонського готелю і около 10. год. прийшов там п. Белянський. П. Калакука мій знакомий ще з Джерси Сити, що мав занятє в якимсь банку в Скрентон, представив мені п. Белянського такими словами: „Се є п. Белянський, дяко-учитель при гр. кат. церкві в Оліфанті“, а мене знов представив: „Се є п.

Кирчів“. Відтак я спитав ся п. Белянського: „Чи ви знаєте, де мешкає Чалий?“ Так, я знаю — він відповів — Чалий мешкає в Оліфанті, недалеко від мене.“ Після сего я поїхав з п. Белянським до Оліфанту і заночував у о. Гривнака.

Пит.: Пропу йти далі. Відп.: Другого дня, рано, я зїдав п. Белянського коло школи і сказав до него: „Ходіть п. Белянський зі мною я хочу видітись з Чалим“. Ми пішли відтак до Чалого, але не застали його дома, — він мешкає трошки оподаль від Оліфанту — і опісля я просив п. Белянського, щоб іхав разом зі мною до Мейфільд.

Пит.: До Мейфільд? Відп.: Так, мені сказали в Оліфанті, що ся дівчина мешкає в Мейфільд, у Мендельсона. Ми їхали залізницею і зайшли до Мендельсона, який мав склеп мішаних товарів і склад горячих напитків. Як ми прийшли до склепу, то я купив дві пляшки пива для п. Белянського і для себе, а п. Мендельсон мав тимчасом якесь занятє з іншим чоловіком.

Потім я приступив до ляди і попросив дівчини, що була за лядою, о цигара, і я спитав ся її: „Чи тут мешкає п. Мендельсон?“ Вона відповіла: „Так“. Відтак я спитав його самого: „Чи то ви п. Мендельсон?“ Він відповів: „Так“. Я сказав до него: „Я хотів би поговорити де-що з вами“, а він каже: „Добре, ходіть до гори“. Від ляди провадили сходи до гори і ми пішли там разом. В комнаті, на поверсі, находило ся бюро і книжки і він спитав ся мене: „З ким маю присягнути говорити?“ Я відповів йому, що єсьм від „Свободи“. Тоді він сказав: „Я думаю, що ви, панове, умієте говорити по славянськи“.

„Так“ — я відповів. Він спитав ся тоді мене: „Що се за чоловік, який прийшов з вами?“ Я представив його словами: „Се є дяко-учитель з Оліфанту“ і сказав до него: „П. Мендельсон, чи у вас служить дівчина, що називає ся Марія Криніцька?“ — „Так“ — він відповів: „Вона поїхала з якимсь чоловіком до Джесуп“.

Судія: Кудя поїхала? Відп.: До Джесуп, се є близько Оліфанту, здасть ся, трета стація. Я спитав ся п. Мендельсона: „Чи ви знаєте про се, що часописець „Свобода“ помістила статтю про Арсенія і Марію Криніцьку?“ Він відповів: „Так“ і почав сміятись. Він сказав: „Так воно і в Свободі нема навіть третьої часті з сего“. „Чи ви знаєте п. Мендельсон, про якесь запряжене зізнане (affidavit), що ви його списували?“ — спитав ся я, а він відповів: „Так, знаю“. „Що ж ви гадаєте про те, чи то правда, що є в Свободі?“ А він відповів: „Так, се правда, і що вони там не виробляють в тім монастири — говорив він далше — як би так се від мене залежало, то я замьнув би сей монастир. Тут не є лише одна Марія, але є іх яких чотири. Одна пішла до Скрентон, друга до старого краю, а зо дві пішло до Брукліна або Нью Йорку. Я не хочу собі заходити, бо я проваджу з ними інтереса.

Я тоді сказав: „А то на що ж ви п. Мендельсон, списували се зізнане і давали її присягати?“ А він відповів: „Я маю прецінь з ними інтереса, отже я мусів се зробити. А до сего ще сей о. Арсеній такий святий у своїй церкві, що після него то кождому жидови повинна бути стята голова, но я йому се прапая...“ „Но ви знаєте, п. Мендельсон, що один адвокат приходив до „Свободи“ та що вони хочуть внести проти нас кримінальну скаргу.“ — „О — відповів він — не бійте ся адвоката“. Я мав візитівку, яку мені дав п. Деляней і я йому її показав, а він сказав: „Я його знаю, він тільки страпок“.

П. Сніткін: Хто є страпок? Відп.: П. Деляней, так бодай сказав п. Мендельсон і він говорив ще далі. „Він має до діла з сими людьми, і він є в монастири більшим настоятелем, як сам Арсеній“. Потім я сказав: „Но прецінь, по що ви, п. Мендельсон списували се зізнане?“ „Та вони мені дуже докучали — він відповів — якийсь Адамьяк чи Яцко був в мене три або чотири рази; вони дали мені 5 доларів, а коли-б я був хотів, то вони були-б мені дали навіть сто доларів“ і він сказав на кінець: „Не бійте ся нічого.“

Я новів: „Я не знаю, як воно буде“. Но він сказав: „Як би що було, то ви закличете мене на свідка“ і він обходив ся з нами дуже чемно, а потім каже: „Ходіть, панове, і випійте склянку пива зі мною“. Я сказав: „Дякую вам, п. Мендельсон, ми власне що йно випили по флянці в склепі і тоді він зійшов з нами на долину і випрошадив нас зі склепу тай показав, котрий трамвай треба нам брати, щоб дістати ся до Оліфанту.

Потім ми оба з Белянським всіли до трамвая і поїхали до Оліфанту. Я пішов до Чалого при улиці Рівер і спитав ся його: „Чалий, щож там чувати?“ А він сказав: „Вель добре, тут є ся дівчина“. „Де вона?“ — я спитав ся. А він каже: „Ходіть зі мною“ і він попровадив нас до хати Петра Свали і там застав я п. Василенка і сю дівчину. Мені здасть ся, що крім Василенка і сей дівчини не було там більше нікого. Як я увійшов до хати то Чалий сказав до мене: „Се є п. Василенко, а се Марія Криніцька“. „Так“ — я сказав, „а де ви мешкаєте?“ „В Мейфільд“ — вона відповіла. „Чи то про вас була оголошена стаття в нашій „Свободі“, про вас і Арсенія?“ „Так“ — вона відповіла. „Чи ви знаєте, що там було оголошено?“ „Так“ — вона сказала. „Позвольте мені, що я вам се прочитаю“ — і я почав повола і уважно читати, а скінчивши спитав ся я її: „Чи то вель правда?“ „Чи ви підписували який документ у Мендельсона?“ — „Так, підписувала“ — вона відповіла. А на щож ви підписували те зізнане, що ви хотіли тим показати?“ „О. Арсеній і другі — вона відповіла — змусили мене до сего, вони кричали на мене, а як священник прийшов, то він казав: „Підпишіть, підпишіть, бо підете до пекла, коли не підпишете для священника“ і я потім підписала“. Я спитав ся її тоді: „Чи ви знали, що ви підписували документ на те, аби заперечити, що се, про що писала „Свобода“ була не-

правда?“ Вона відповіла: „Ні“. „Чи вони читали вам сей документ, який ви підписували?“ „Ні“. „Чи вони переповіли вам по руськи, що було в сій документі?“ „Ні“ — вона відповіла.

Тоді я запитав ся п. Белянського, чи він не знає якого публичного нотаря в Оліфанті, а п. Белянський відповів: „Так, я знаю“. „Як він називає ся?“ я спитав ся його. А він каже: „П. Нідель“. „Якої він народности?“ „Він є Жидом“ — сказав п. Белянський. Я кажу: „Я чогось бою ся йти до Жидів що він (Нідель) може не схотівби виготовити зізнаня, бо він мусів би йти проти Мендельсона“, а Белянський сказав: „Не бійтеся він є честний чоловік і всі його за такого уважають“. І Белянський вийшов зі мною на уторю і показав мені, де п. Нідель мешкає. П. Нідель сидів в камізельці на сходах, бо се був горячий день і я сказав до Белянського: „Ви верніть ся назад і приведіть Марію Криніцьку до його канцелярії“.

Потім я приступив до п. Нідля і запитав ся його: „Чи то ви п. Нідель?“ „Так“ — він відповів, і я кажу: „Я прихожу з Нью-Йорку, зі „Свободи“; чи ви списалиб для мене зізнане?“ А він сказав: „Ходіть зі мною до канцелярії“. Як ми прийшли до канцелярії, то він запитав ся мене так: „Яке то зізнане ви хочете?“ Я розповів ему про цілу справу і я мав при собі деякі важливі точки, потрібні при сего рода зізнанях, а які здадів для мене мій адвокат Вггелъке з Джерси Сити, звідки і я похажу. „Які точки ви хочете мені подати?“ спитав ся він мене і я показавши йому сі точки сказав до него: „Я хочу, щоб ви ставили дівчині такі питання і списали їх в зізнаню“. А п. Нідель сказав: „Мене не обходять нічого ваші точки; я хочу насамперед бачити дівчину, бо се є важна справа і я хочу знати, що вона буде говорити і т. д.“

Відтак я вийшов з канцелярії а рівночасно Белянський з Марією Криніцькою і з другими людьми пустились були до п. Нідля, та по дорозі ми розминулися. Коли я прийшов до Свали, то там мені повіли: „Вони що й не пішли до п. Нідля“. І я вернув ся назад, і прийшовши до п. Нідля, застав вже там Марію Криніцьку, п. Белянського, Чалого і Василенка. Потім зачав п. Нідель питатись: „Чи то ви Марія Криніцька?“ „Так“ — вона відповіла. „Чи ви сьте матерію дитини?“ „Так“. „Де ви мешкаєте?“ „В Мейфільд“. „У кого ви маєте роботу?“ „Я служу у п. Мендельсона“. „Як називає ся ваш муж?“ „Я ме маю мужа“ — сказала вона. А звідки-ж взяла ся тая дитина?“ „Вона засоромилась, а він сказав: „Маріє, тепер скажіть цілу правду, не стидайтесь, вони вель люде досорелі“.

Пит.: Що се значить? Відп.: Він сказав: „Вони вель люде досорелі“. Потім вона сказала: „Перший раз, як я мала з ним, з о. Арсенієм до діла, то було тоді, як я вертала з благословеня цминтаря в Сімсон, Па.“

П. Нідель спитав ся тоді, як воно там було, а вона сказала так: „Він (Арсеній) казав мені їхати на благословенє до Сімсон залізницею, а по благословеню він дав мені білет і я мала вертати залізницею назад до монастиря, но по хвили він змінив свій намір і сказав до мене: Маріє, не їдьте залізницею, ви поїдете зі мною повозкою. І потім я з ним їхала в повозці. Було се вечером.“ Нідель не питав ся, в який се було годині і вона сама сего не казала; говорила лиш так: „Було темно, і коли ми були в половині дороги в лісі, він спитав ся мене: „Маріє, ви ще молодда дівчина, чи ви маєте якого хлопця?“ Я засоромилась і відповіла: Отче, я не потребую хлопця, і потім він почав трактувати мене овочами, бананами і помаранчами, а потім він цілував мене, обнімав і сти-скав мої коліна і т. д. Я тоді спитала ся його: Отче, що ви робите? А він сказав: „Не бійте ся, я вам нічого не зроблю.“ Відтак він задержав коня і зробивтес.“

„Потім, коли я заваготіла — вона так говорила — то вони мене нагнали з монастиря.“

Відтак Нідель спитав ся: „А що далше було — як воно сталося, що то все пішло до часописи та що знав про те Чалий?“ Вона сказала, що приходили до п. Білушенка і просила, аби він взяв дитину, но п. Білушенко не хотів сего учинити. Він ставив її ще й деякі інші питання і вона повтаряла, що приходила до п. Білушенка, у котрого був тоді Василенко і Чалий.

Після сего допитування він почав списувати зізнане і перекладаючи кождий його параграф на руське, питав ся її: Чи се правда? „Чи се правда?“ А вона відповідала: „Так“. Скінчивши, спитав ся Нідель Марію: „Маріє, чи ви на то: присягнете? Вона сказала: „Так, присягну!“ Він провів її присягу і вона підписала на зізнаню своє імя.

Но перед тим, заки п. Нідель зачав допитувати Марію, я говорив п. Белянському, щоб він був моїм свідком, но п. Нідель сказав до мене: „На що вам більше свідків? От-тут іх маєте,“ а я сказав: „Тут є Чалий, що писав статтю і я не хочу його за свідка“ і він закликав пп. Белянського і Кисілевського. П. Кисілевський був там присутний і після всего вони оба підписали ся на зізнаню яко свідки.

Се зізнане я взяв з собою і відїхав до Нью-Йорку. Потім прийшов знов до редакції „Свободи“ якийсь чоловік; я не знаю його імені, но мені здасть ся, що се був п. Кіро, який приходив перед тим з Деляней. Сей чоловік купив собі від мене часописець і сказав: „Чи ви відкачете статтю?“ Я йому відповів: „Так, ми радо відкачемо, коли ви хочете, но се буде гірше для священника, бо ми маємо тут запряжене зізнане“ — і на тім ціла справа скінчилась.

П. Сніткін: Потім доручили вам зізнаня до цивільного процесу? Відп.: Що?

Пит.: Потім вас заарештували і доручили вам зізнаня до цивільного процесу. Відп.: Так.

Пит.: І сей процес не був ще розбираний в суді. Відп.: Ні.

Судія: Се відома річ.

F100

(Дальше буде).

SWOBODA

(LIBERTY)

The Ruthenian Weekly
184 Hudson St.,Published every Thursday at 184
Hudson St., New York, N. Y.

Published by

The Little Russian Nat'l Union
of America.

Established 1893.

REV. P. PONITAYSHYN,

Superintendent

Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:

326 Rose Hill Place,
ELIZABETH, N. J.ANTH. CURKOWSKYJ, editor,
184 Hudson St.,
NEW YORK, N. Y.K. KIRCZOW, manager,
NEW YORK, N. Y.

Terms: Two dollars a year.

Advertising rates furnished on
application.Entered as second-class matter
December 21 1906, at the Post
Office at New York, N. Y. under
the Act of Congress of March 3,
1879.**„Свобода“**часопис для руського народу в
Америці і орган „Р. Н. Союзу“,
виходить що тижня в четвер і
коштує:в Америці на 12 місяців \$2.00
до стар. краю на 12 місяців \$2.00
в Америці на 6 місяців \$1.00Оплачувати газету треба всег-
да з гори.Гроші треба посилати в редакції
стравним листі, або через ек-
спресовий, або поштовою money
order (моні ордер). Money order
то є карточку, котру дистанте
від почтара або агента на ек-
спресовій офісі, пішлеть нам бо
без того ми не годні грошей ді-
стати.

Адрес:

„SVOBODA“
184 Hudson St., New York, N. Y.
Телефон 7074 Spring.Дописи просить ся писати ли-
шень на одній стороні картки.
Дописи непригожі до друку ви-
шуть ся, наколи з гори не було
зазначено, що жадає ся її звороту
і не було залучено марок на
зворот.**До наших дівчат і ще
раз слово до молодіжи.**

Недавно помістив я в „Свободі“ допис до нашої інтелігентної молодіжи, щоб училась шоферства то є їзди автомобілем. Що моя рада була на часі вказує се, що до сего часу я одержав піснейцять листів в тій справі і то з різних частий Сполучених держав і з Канади і то не тільки від своїх братів але і від поляків. Що тикає ся шоферства, то я додаю ще тільки, що того фаху мож нажити не тільки в Чикаго але майже в кождім великім місті, ось як в Нью-Йорку, Філадельфії, Детроїт, Бостоні і т. д. А де мож би ся сего научити то треба вишукати в оголошеннях поміщених в англійських газетах. Як не в одній то в другій.

Найбільша однак річ по вичученю ся, що де підець о місце, все питають: дець служив в перед. Я се обходжу тим, що даю від себе свідомість, що у мене той фах служив і що про-
... ся чесно і т. д.; а

зрештою маю знакомих шо-
ферів Русинів котрі помо-
глиб такому новітному ді-
статі місце.

Шоферство є се перехо-
довий стан до кермована
літаючими машинами. Май-
йор дженерел Ф. Белл в
вчорайшій „Чикаго Амери-
кен“ так пророкує про лі-
таючі машини: „За п'ять
літ — каже він — так ви-
досконалять літаючі маши-
ни, що 5 людей на одній
буде могло їздити еще і
тягарі возмуть.“

Се дійсна правда. Будучи
в р. 1900 в Парижі на ви-
ставі бачив я там ледви один
автомобіль, нескладний; на
самій виставі, ані в цілій
Франції ані в Парижі я не
бачив автомобілю на улиці.
В р. 1904 я уже сам купив
автомобіль.

Днесь шоферови до авто-
мобіля платять від 60 до
\$150 місячно. А такому шо-
ферови що научить ся про-
вадити літаючу машину бу-
дуть платити від 150 до 500
дол. місячно; розумієсь,
першеньство перед инчими
будуть мали ті, котрі якийсь
час кермували автомобілем
а то тому, бо раз що на-
чили ся добре ходити около
машини а по друге, що
набрали вправи в кермо-
ваню машиною і мають ви-
роблену притомність духа.

Тож не гайте ся Русини,
а хто може нехай бере ся
до науки.

Тепер слово до наших
дівчат. Таку саму працю а
може ще і ліпшу може мати
і інтелігентніша дівчина,
наколи виучить ся на
„Nurs“ т. є. на дозорчиню
хорих. Такі дозорчині хо-
рих не конче мусять слу-
жити по шпиталях або при
хорих умираючих — ні!
Часто таких дозорчинь хо-
рих паньство уживає до
товариства дітей або якась
пані до свого товариства —
а часто потребують таких
в подорожжя до дітей, так,
що норзкою (бути є часто
великою) приємністю. На
таку норзку дівчина може
піти хоть не має великих
шкіл; але мусять уміти
добре по англійськи писа-
ти, читати і говорити.

Наука треває як де і як
коли від 9 місяців до 3
літ. Може і коштувати 100
дол. за ціле виученне ся
або і нічо.

Є школи денні, вечірні
або шпиталі, де учать на
такі норзки. Для наших
дівчат, що мають родичів
або що можуть заплатити
100 доларів, то найлучше
учитись в школі через де-
в'ять місяців вечером від
7-ої до 10-ої години. Через
весь день дівчина може дець
працювати а вечером іти
до школи. Ті дівчата, що
не мають грошей, можуть
вступити на практику і на
науку до шпиталу — там,
крім убраня норзки — нич
иншого не потребують ку-
пувати. Практикують при
хорих, дістають науку, харч
і помешканє даром, а вла-
стиво за те, що ходять коло
хорих — але в такім слу-
чаю наука треває від двох
до 3 літ.

По скінченю курсу і зда-
нню іспиту така норзка всту-

пає до „Товариства Норзок“
і там по черзі дістають пра-
цю, але зате мусять пла-
тити до товариства 10 цт.
від долара який зароблять.

Норзка бере тижнево від
15 до 25 дол., харч і по-
мешканє.

Тут в Чикаго недавно, бо
в марці скінчила одна з
наших дівчат таку школу
і уже два місяці як є при-
старенькій пані і дістає
харч, помешканє і 20 дол.
місячно.

Така норзка не є слугою
але товаришкою дому, щось
в роді шофера.

Хтоби хотів близших ін-
формацій, чи то що до шо-
ферства, чи що до науки
на дозорчиню хорих, може
писати до мене, а если ла-
ска, то просивбим о дво-
центову марку на відповідь.

Dr. W. J. Sieminowicz
1956 Armitage Ave.,
Chicago, Ill.

**Де-що про жите та лихі
навички наших робітни-
ків Америці.**

Розумієть ся, що не буде
тут мови про тих наших
робітників, а властиво на-
ших українських красунь,
котрі ніжністю та запоби-
гливістю в праці могли б
послужити приміром неод-
ній пузатій ляшці, вигуче-
ній аж до бридоти Німці,
чи розпещеній до дотинь-
ства Американці.

Цілею нинішніх стрічок
буде вказати нашим ро-
бітникам на блуди тих жі-
нок, про котрих Поляки
звикли виражатись: „Негод
баба“, а наші Русини зви-
кли знова говорити, що се
„дідькова жінка“...

Але вертаймо до річи.

Познакомлять ся вони
приміром в Америці, по
більшій часті дець в око-
лицях великого стейту Пен-
сильвенії. Він, звичайно у-
же вусач — заваді; не з
одної, як кажуть, печі
„хліб їв“, а вона звичайно
ангеличок-невинятко...

Він моргне до неї вусом,
вона вперше спалахне по
вущка, спустить оченята,
глипне раз, другий, тай
„маєш мене“!...

І він звичайно справив-
ши гучне руське весіле,
вертає по більшій часті
знова у майну, а вона, як
на молоду хазяйку приста-
ло, заходить ся біля сотво-
рення тепленького родинно-
го гніздочка і приймає
„бордингерів“; так він у
майні а вона в хаті дора-
бляють ся кусника „насу-
пнього“.

Він вернувши звичайно
з праці, обмиває чим скор-
ше з майнерського пороху
та диму лице, щоб яко та-
ко „выглядати“, та берєсь
сейчас помагати своїй го-
лубці в домовім хазяйстві;
вона гнете тісто на пироги
для свого голубчика й для
„бордингерів“, котрі тим
часом позакурювали люль-
ки та ждуть нетерпеливо
на смачну вечеру.

Вона ладить „сопер“,
він тим часом нарубає на-
лива, наносить води, побі-
жить до гросерні, на „мар-
кет“, а нерідко обтирає

ручником за жінку тарілки,
горшки, обтирає з пороху
стіл, крісла, словом робить
все чим міг би улєкшити
хоть вчисти своїй „голуб-
ці“ тяжку домову працю!...

— Тай пож у тім злого,
если чоловік помагає своїй
жінці в чім небудь, если —
зупміє ся — любить її? —
запротестує мабуть неод-
на з шан. наших читачок.

Так. На око нема тут
абсолютно нічо злого, если
жінка справді обтяжена до-
мовою працею.

Але хто мав спромогу
приглянути ся з психічної
сторони такому безпотріб-
ному надсакаваню моло-
дим, чи хотьби і старшим
жінкам, незаперечить, що
таке безнастанне виручова-
нє жінок в домовій праці
не впливає благодійно, не
тільки на моральний, але
і фізичний розвій наших
жінок.

Такий жіночий „лестун“
і неспостережеть ся, коли
ся його голубка, колєсь
працьовита, любуюча ся в
частоті, через глупоту чо-
ловіка, як то кажуть, роз-
пестить ся і злінивєсь...

А лїнивість, чейже зна-
ємо всі, веде кожного чо-
ловіка до нехлюйности, роз-
пасаня, деморалізації!

Колиб наші робітники
місто поступати в подіб-
ний спосіб, себто доводити
своїх жінок через нерозвагу
до власного їх і свого не-
щастя, читали та учились
з книжок більше, переко-
налиб ся, що кожда, будь
то умова чи фізична праця,
если не понад наші сили,
не тільки не ділає уємно на
наш організм, але навпаки
ушляхотняє тіло й душу.

Се либ наші робітники,
місто в повисше начеркне-
ний спосіб робили свої жін-
ки і самих себе нещасними,
а опісля запивали „горе“
при келишку, горнулись до
просьвіти і то систематич-
ної просьвіти, булиб далекі
від нерозумного „печеня“
своїх жінок, та на усї за-
баганки пересїчних наших
красунь в Америці малиб
ось такі готові аргументи:

„Ми знаємо, що справді
тяжка та скучна єordova
праця, але не забувайте, що
вам при митю горшків, чи-
щення біля і т. п. у хаті
не грозить вуголь, чи в
прост каміне розторощенєм
голови, чи поламанєм ре-
бер, як нам мушцинам у
майні...“

Знаємо також, що як жін-
ки маєте важкий обовязок
підчас виховуваня нашої
сімії... але тямте і на се,
що вам не грозить кождої
хвилини експлозія газів у
майні, випалєнє очей, по-
ломанє рук і ніг у фабриці;
по при сповнюванє обовяз-
ків знайдеть ся чейже хви-
лина вільнішого часу у
днині, у котрій можна не
тільки відпочати, але і пе-
речитати книжку чи часо-
пись. Будьмо вирозумілими
людьми.

Прапускаймо жінок до
усїх приналежних їм прав
на рівні з мушцинам, але
дбаймо рівночасно про се,
щоб жінки були не тільки
добрими, та повними по-

сьвяти в вихованю сімії,
але щоб були й лагідними,
воплоченєм родинної тепло-
ти, а не „осами“, які при-
неволюють тікати з хати,
та шукати розривки де
інде.

Поділім ся працею, по-
заяк лишєнь через прак-
тичний та справедливий по-
діл праці зможемо прийти
до загального вдоволення, а
через загальну просьвіту,
з'уміємо і ми вирватись з
відвічної тьми та неволі.

М. Белл.

Наша побіда!

(Нова русьна гр. нат. громада
в Едвардсвіл, Па.)

Як раз 15. червня с. р.
минул місяць як у нас в
Edwardsville, Pa. відбулось
„Народне Віче в справах
церковно-народних“. Та
Богу дяковати, наших га-
док і надій воно не завело.

Ми Русини в Edwards-
ville, Pa. носились вже дав-
нійше з гадками зірвати
всюку звязь з паро-кнато-
славними батюпками; та не
було між нами чоловіка,
котрий би був покермував
нами і поміг наші наміри
допроводити до життя і цілі.

Та видно, що і о нас Бог
пам'ятає: Бо післяв нам чо-
ловіка, а тим чоловіком є
п. Михайло Вабій, бувший
дяко-учитель в Кінгстон
(той самий, що так лежить
солею в опі редакторови
від оліфантської „брехті“).
Той енергичний і щирий
чоловік займив ся напою
долею і насамперед з'органі-
зував брацтво сьв. Воло-
димира з 32 членами відділ
40 Р. Н. Союзу а опісля
дальше нас попровадив.
Днесь дочекались ми свого
руського сьвященника в о-
собі о. Левинського та Бог
поможе, що на осїнь будемо
мати свою рідну хату, сво-
ю власну церковцю.

Вправді тепер в почат-
ках багато нас нема, бо
наш галицький Русин все
був пізним Іваном! Наш
Русин аж тоді до свого вер-
тає, коли вже всі чужі ку-
ти повитирав і понаповню-
вав чужі кешені, він не
хоче вірити, але все спу-
скаєсь на чужих. А потому
як вже залізе в болото, на-
рікає, що не дай Бог: За
що його так тяжко покара-
ло? Не один і так говорить:
Я аж тоді повірю, як зо-
бачу крест на церкві. Таке
саме і у нас.

По Вічу, коли наш Висо-
ко-Преосьвященний Влади-
ка С. С. Ортинський на-
значили нам сьвященника,
мали ми не мало клопотів;
навіть не малисьмо де пер-
шу Сл. Богу відправити.
Коли ми згодили у Поля-
ків старий костел, а о тім
дізнав ся о. Молч... він
пішов до польського сьвя-
щенника, і проти нас підю-
див його, бо нас предста-
вив за бунтівників, і від-
ступників від його церкви;
нам заперечили вступу до
костела: о. Молч... гадав
певно, що тим наші заміри
розібє, і ми галичане будемо
мусли назал вертати до
попередних гараздів.

Однак ми сильні духом:
порадились і постарались о

приватну галю і таї діли
29 мая с. р. була відслу-
жена перна Сл. Божа і ми
галичані таки на своїм по-
ставили. В тій самій галю
по полудни мав відбутись
мітинг; отже аби нас роз-
бити, вороги ужили ще од-
ного середства. Єсть, тут
у нас, в Edwardsville, Pa.
одна велика перзона ім.
Ст... Бар..., котрий исти-
даючись свого віддівського
імени перекресгила ся на
якогось Stevens-a, котрий
є ніби якимсь руським а-
птикаром; і сей велику ро-
лю відграє між руським
народом. Коли він дізнав
ся, що ми маємо мати по
полудни мітинг в тій самій
галю, пішов і заплатив вла-
стителям два долари за
галю, будьто би він пстрі-
бував її на мітинг. Коли
наш нарід згорнув ся коло
галі, а довідав ся як пту-
дерво закручено, чейча у-
дав ся до иньшої галі і
там всі справи переправ-
джено в як найліпшим по-
рядку; і ми знов своїх во-
рогів побідили.

По тін наш сьвященик
о. Левинський і о. Пристай
з Скрентон, Па., оба ула-
лись до Єпископа Гобана
запитатись, для чоґо вд-
мовлено костела на Бого-
служенє тому народови, ко-
трий бажає і хоче поверну-
тись до своєї віри, котрий
то народ доси був в блуді
під царославними батюп-
ками? Єпископ Гобан ви-
слухавши наші слова боло-
і жалю, вислухавши виво-
дів наших сьвященників, ко-
лі довідав ся, як річ має
ся, сказав так: мене впро-
ваджено в блуд і то самі-
оо. Молч... і Чоп., які
мені той нарід представили
за якихсь бурителів церква,
людей, котрі хотіли роби-
ти авантуру в їх парохії;
тому то я закавав і забо-
ронив вступу до католиць-
кого костела. Так сей час
Єпископ Гобан написав
письмо польському сьвяще-
никови і наказав, аби не-
лише нарід приймати до
костела, але й матеояльно
підпомагати. Ну! І так ми
дітали костел і на разі
маємо де подітись з Бого-
служенями!

У нас на тім прикладі як
раз бачить ся, що декотрим
угро-руським „дисхонрі-
кам“ мало що розходить
ся о спасєнє душ і розши-
ренє гр. кат. віри, як лиш
виключно о долари.

Що там їх обходить тоє,
що в Edwardsville, Pa. на-
ходить ся в блуді і пропа-
сти около 150 родин? „Пре-
велебному“ жаль лише тих
80 родин, котрі доси нале-
жали до його фари, а ко-
трих він все називав лишє
п'яками, а які тепер його
фари „zochabili“.

Запитуємо ся на сїм місці
пана превелебного: Де Ви
були 15-го мая? Чому Ваша
перзона не була на вічу?
Таж прецінь віче відбува-
лось в Вашій парохії, гоґь
Вашим обовязком було бути
на вічу, заступити свій на-
рід і боронити свою церков
і віру перед напасниками і
ворогами? Ви там не пока-
зали ся, бо там находились
„hlupri galicmani“ а что они

Слава Ісусу Христу!

Дорогі Родимці!

Отсвим запрашаємо Вас на велике

Церковне і Народне Святю

яке відбуде ся

в Jersey City, N. J.

на днях від 6-го до 12-го липня с. р.

Програма сего свята слідуєча:

I.

ВЕЛИКА МІСІЯ

в гр. кат. Рускій Церкві Св. Ап. Петра і Павла, положений на розі улиць Sussex і Green (два блоки від Пенсильванійського дипа).

Місії (с. е. Духовних наук) уділяти будуть сам наш **Впрсвщ. Владика Кир С. С. Оргинський.**

На сю Місію запрашаємо сердечно всіх Вас Дорогі братя і сестри з Jersey City, New York-y, Yonkers, Elizabeth, Perth Amboy, Bayonne, Brooklyn, Passaic, Rahway, Linden, Bloomfield, Mont Clair, Whippany, Port Jervis, Peekskill, Spring Valley, Newburgh, Staten Island, Jamaica, Trenton, і других сусідних плейзів. Нехай кожний старає ся бути конче на сій місії, щоби послухати золотих слів Свого Дорогого Архипастиря, котрий не жаліючи труда прибуде в наші сторони щоби солодким багьківським налімнем і пориваючою вимовою загріти серця своїх дорогих дітви до любови Бога, Церкви і вітчизни.

I. Місія розпичне ся в середу дня July 6. вечером.

2. Того вечера о годині 7. точно вирушає всі місцеві брацтва і вірні в означенім порядку в галі церковної до Пенсильванійського дипа **НА ПРИВИТАНЄ** Преосвященного Владика, щоби відтак впровадити торже твенно сего Дорогого Гостя до Храму Божого. По прибутю в Церков відправить ся Всеночне з Лигією, почім Владика выголосить **ПЕРШУ** місійну проповідь. По науці відбуде ся мивранє.

3. В **ЧЕТВЕР** (July 7. в святю Рождества Св. Йоанна Кр.) рано о 8. Утрєня. О 10-ій Архієрейска Служ-

ба Божа і **ДРУГА** проповідь місійна. Вечером о 8. Вечірня і **ТРЕТА** проповідь місійна.

4. **ПЯТНИЦЯ** (July 8)

З'їзд Нью-Йорського Священничого Клубка Місійного.

Рано о 9-ій вспільна сьв. Сповідь всіх Священників. О 10-ій Архієрейска Служба Божа на інтенцію Клубка. О год. 1-ій з полудня наради Клубка в галі під Церквою.

Вечер о 8. Соборний акафист до І. Христа і **ЧЕТВЕРТА** **ПРОПОВІДЬ** місійна.

5. **СУБОТА** (July 9.) рано о 9-ій Архієрейска Служба Божа читаня для діточок шкільних. В часі сєй Служби Божої буде співати хор шкільний. Всі діти будуть причащати ся з рук самого Владика. Сповідь для дітви значне ся того дня рано вже о год. 7½. По полудни від год. 3—8)

Загальна Сповідь вірних

Від год. 7—8 буде сповідати також сам Преосв. Архієрей.

Вечер о 8. Вечєрня і **ПЯТА НАУКА** місійна.

II.

В неділю дня July 10.

Посвяченє

прекрасно помальованої і прикрашеної у внутрі **ЦЕРКВИ.**

Відтак — Архієрейска Служба Божа а при ній вспільне святє Причастіє і **КІНЦЕВА НАУКА** місійна.

Урочистість сего дня буде особливо величава. До участі в ній суть запрошені Впр. і Всч. Отці з Нью-Йорку, Yonkers, Perth Amboy, Newark і Elizabeth — всі доокочлині парохії, брацтва і вірні. Церков єсть велика так, що може помістити і найбільший здвиг народа. Нехай ніхто не боїть ся стиску — місця буде доволі для всіх. Кожний буде міг докладно бачити торжественну церемонію посвячення Церкви через Владика. Може неоден і неодна не бачили єще ніколи як то Владика благословити Церков, тай може і не буде мати більше в житю своїм подібної спосібности — **ДЛЯТОГО КОРИСТАЙТЕ** всі До-

рогі братя і сестри з сєй рідкої нагоди і **ПРИБУВАЙТЕ** громадно в неділю дня July 10-го до нашої Церкви на розі улиць Sussex і Green в Jersey City, N. J. щоби бути сьвідками і учасниками єї посвячення. **ДЛЯ ДІТВИ** буде приготованє в Церкві осібне місце на хорах, з відки будуть могли також докладно все видіти. **ЖЕНЬЩИНИ** будуть мати особливий взгляд.

➤ **Вступ вільний для всіх.** ➤

Початок посвячення о год. 10-ій точно.

III.

По полудни того дня о год. 3-ій.

Вспільна Гостина

в Elks Hall ч. 188 Grand St., в котрій возьме ласкаво участь також і Високо-Преосвященний наш Владика. Вступ на гостину лиш за тикетами, по котрі належить удавати ся до місцевого пароха Всч. о. Улицького під ч. 76 Grand St., Ціна тикета \$1.00. По тикети треба голосити ся тиждень наперед.

IV.

Вечером сегож дня о год. 8-ій відбуде ся

Концерт

В ЧЕСТЬ ПРЕОСВЯЩЕННОГО ВЛАДИКИ в тій самій галі.

Вступ на концерт по 25 цт. — крісла перворядні 50 цт.

V.

у вівторок дня July 12. відбуде ся

Великий Пікнік Парохіяльний

в величавім парку „Greenville Schutzen Park". Початок пікніку о год. 1. по полудни. До участі в Пікніку запрашає ся всіх рівнож сердечно. Вступ лиш 25 цт. Музика перворядна. На пікнік їде ся карою „Greenville" або „Montgomery". — Покажіть кондукторови тикет а він скаже Вам де висісти.

Поздоровляючи всіх сердечно остаєм з високим по-
важанєм **КОМИТЕТ.**

можуть сами потрафити зробити? „Пан превелебний аж доперва тоді показали сьвій ніс між „galistanov," коли довідались, що ті дали їм „сака" — та тоді сейчас з палюгою в руках по гавзах бунтовати людей проти нашого Епископа.

Та якось ніхто не послушав, бо ані один чоловік не дав ся звести з правої дороги. „Превелебному" ходило найбільше о те, аби збаламутити нашого брата, д. Сабата, предсідателя нашої парохії. Тай і се не вдало ся. II. Сабат вже добре пізнав ся на маддронських подвигах.

Зазначити мусимо і се: II. Сабат доробив ся в Америці не аби якого маєтку. Числить около 50 тисяч долларів, та яко жертволюбивий і побожний чоловік, платив сотками через рік на Kingston-ську церков, помимо того, що ніякого права і „hlasu" у ній не мав, подібно як і другі „galistanani." І якже-ж не мало бути жаль стратити таку „овцу"?

Тепер розважмо і добре застановім ся над тим: Хто властиво в Америці підпирє „царославів" як не „угроруські duchovníki," розуміє ся ті, котрі держуть ся чисто „угроруського характеру"? Запитаємось, хто в Edwardsville, Pa. тільки доброго народу нагнав до „схизми" як не угроруський священник?

Знов, коли тепер оказалась найбільша нагода той варід привернути до віри

Христової, так опять Kingston-ський „духовник" ставляє барикади і кидає гнилі колоди під ноги та всіма силами старає ся не допустити до сего, аби в Edwardsville, Pa. оснувалась гр. кат. громада. Що його схизма обходить, коби лиш долари здорові.

Великий переполюх тепер настає між парю „бізнесменами" котрі застрягли так глибоко в царославне болото, що годі їм з відтам видобутись. Нема їх тут так багато, але все найдєсь два три, звичайно як і по других плейзах.

Отже — коли они дізнались, що ми дістали свого священника, а без них обійшлись, бо ми собі самі, хоть робітні люди дали раду, коли вони побачили, що ми не хочемо мати більше біскупів крім одного, то щож они роблять? Вибирють ся на якийсь відпуст в депутації до Архiepіскопа Платона і плетуть йому, що всі галичанє по вічу відступили від Kingston-ської церкви, і хотять злучитись разом з царославною „бандою", як тільки Платон дасть їм осібного священника.

Коли Платон се почув, сейчас викроплює Клівєландського дяка, і посилає його до Edwardsville, Pa.

Ново упечатого батюшку тих два чи три людей бізнесменів усадовили в школі на другім поверсі, яка є записана на царевича, котрий ще — перепрашаю за слово: без „штанив" бігає;

під сподом мешкає дві фамілії, а в середині зробили ніби якусь церков, де батюшка з матушкою, обоє по цілих днях молять ся аби Бог вразумив дурних „калакутів" та їм дав ліпший розум. В неділю дня 12 с. м. було там аж десятеро людей. Таким то способом парю затуманєних „рєнегатів" дістали свого батюшку, але чи довго він тут загреє місця, побачимо. Тимчасом до нашого священника наряд горнесь, липне до нової парохії, не зважаючи на палєну агітацію царославних батюшків і превелебних мопів. А се що Латківський „Посувач" писав, що по вічу царославів в Edwardsville, Pa. утвердилось єще більше то хибна Латка мусів се написати тому, що дістав за се 20 долларів нагороди, а він, звичайно за гроші не торідну маму, але і совість свою вже давно запродав москалям.

Бувший царославний тепер умія.

Протест!

Дійшло до нашої відомости, що двох, чи трох бізнесменів котрі вже давно запродались москалям — ходять по Edwardsville, Pa. і голосять що будьто ми всі чотири хочемо перетягнути всіх наших людей до царославів, і тим они баламутять і туманять людей, та сьняють нашу розпачату роботу.

Заявляємо: Що ми ніколи такими не були і не будемо, все булисьмо ревні гр. католики, а такими зістанемо до смерті. Тим людям котрі сего допускають ся цо такі ложні вісти між наро́д голосять, висказуємо погорду.

*Клемент Ковальчик
Семен Гайдох
Максим Оршок
Григорій Ковальчик.*

Edwardsville, Pa. 16. мая 1910

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАР.

Червень.

23 Ч Тимотея
24 П Вартоломея
25 С Онуфрія
26 Н 1. Всіх Св'ят.
27 П Єлисея, Мет.
28 В Амоса, Броніма
29 С Тихона еп.

— I мертвого боать ся. Тіло бл. п. Бориса Грінченка перевезено з Італії до Києва. 22. мая с. р. відбув ся там великий похорон, на котрий явили ся відоручники українських громад з різних міст України й з Петербурга. На домовніи зложено вінець від лівських Українців. Та не обійшло ся навіть і тут без поліції. Російське правительство мабуть боало ся, щоби мертвий не заколотив російського раю. Караван, в яким було тіло бл. п. Грінченка, окружало 40 поліцаїв. Офіцер поліції переглядав написи на лентах вінців і сконфіскував ленту від тернового вінка, зложено Українцями з Харкова. Також заборонив уряд деякі промови над гробом.

— Польованє в церкві. Сими днями відбув ся в Минську не-

звичайний карний процес, цо закінчив ся строгим засудом кількох обжалованих. Суджено таку справу: В лісі, цо належить до одного фільварку, стоїть заведбана і знівєчена церковця, в котрій відправляють лєдво раз на рік. Дах і стєля так знищені, цо в зимі сніг засипує підлогу і престол. Під самим престолом заложили собі лиси лєговище і так розмножили ся, цо на цілу околицю були пострахом птиці. Д. 26. грудня 1905 р. приїхали на фільварок гості на польованє, 5 католиків і 2 православних. Разом з господарем пішли в ліс на лованє. Собаки завєли під церков і з лисячої норі вигнали одного лиса, котрого таки під церквою убито. Але собаки, залізши в нору, не могли назад видобути ся. Тоді мисливі одчинили церков, зачянену лише на гачок і в церкві підняли кілька дощок з підлоги, щоби випустити собак. Разом з собаками височив і лис, а одєн з мисливих стрілив до него; лис височив на широку раму образу, а мисливий стрілив другий раз і кількома шретами продравив образ Христа. Пострілений лис кинув ся до царських воріт, собаки вицягли єго відтам і догрозли. По якімсь часі побачили люди нелад і людські сліди в церкві та дали знати поліції. Пішло слідство і викрито винуватців. Але людський судія слідний добачив у сїм лише „самовільне польованє" та передав справу земському начальникови, а сєй замняв її. Аж ось недавно депутат священник Якубович порушив справу в думі, і мисливих наново пізвали до суду. Отже, як сказано на початку, обжалованих позасуджено дуже строго: самого господаря, якогось Кнобельдорфа, на 8 літ каторги, двох на 6 літ кожного, а двох на 4 роки до дому поправив, одного на 2 роки до тюрми, а одного на одєн рік!

— Потоп в горівці. Росія славна з того, цо там пють найбільше горівки. За 1909 рік мешканці подільської губернії випили горівки за 15 мільонів рублів. Тому, цо в Росії на горівку є монополє, то значить, цо тільки сама держава може продавати горівку і з того тягнути зиски, длятого й тепер з самої подільської губернії заробила вона мільони рублів. Вся подільська губернія має з мільони 500 тисяч населєня так, цо на кожного чоловіка припадає одєн ведро горівки річно.

— Партия шахів в клітці лєва. В більшій європейській містак пописуєть ся тепер молода і гарна „погромниця" диких звірят панна Жинєт, французька. Своєю відвагою і споєм викликає вона подив. В Медіолані наклонила вона фотографа Флєорілія і кавалєриста Карарнітія, щоби увійшли з нею до клітки лєва й відфотографували те корольське звіря. Обом панам так сподобав ся побут в клітці короля пустині, цо попросили панну Жанєту о позволенє, заграти собі в клітці партію шахів. Розкодило ся тут о грубий заклад. Отримавши позволенє, поставили шахівницю коло лєва, усталили шахів, і розпочали гру. Лєв очевидно не сподобав собі той гри, бо одним рухом лапи повернув шахівницю і порозсив єї фигури. Та се не зразило сьмільчаків, і вони по успокоєню лєва знов розпочали грати. Сим разом лєв не перешодив їм уже і лежав спокійно через цілий час партії, котру виграв фотограф.

Русько-Англійський ТЛУМАЧ

в котрого можна дуже скоро навчитись англійської мови.
Сторін 256. Тверда оправа. Ціна 60 центів.
Гроші висилаєть враз з замовлєнєм, через монї-ордер або поштоцими марками.
Замовляти у:
And. Sawka, 52 Greene St., Jersey City, N. J.

СПРАВИ Р. Н. СОЮЗА.

Покровитель і почетний член
Р. Н. Союзу.

Іх Пресвященство Стефан Сотер
Ортинський, перший руський єпископ в Америці.

Головний Уряд „Р. Н. С.” на роки 1908—1910.

Духовний управитель:
о. Михайло Балог,
712 Carson St. S. S. Pittsburg, Pa.

Предсідатель:
Дмитро Канігула,
McAdoo, Pa.

Місто-предсідатель:
Марія Черемшак,
Trenton, N. J.

Місто-предсідатель:
Федор Гут Кульчицкий,
Pittsburg, Pa.

Касієр:
Алексій Шаронь,
524 Pine & Franklin St. Shamokin, Pa.

Секретар фінансовий:
Семен Ядловський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Секретар рекордовий:
Теодозій Лабовський,
Box 76, Jersey City, N. J.

Радні:
Михайло Белі, Holyoke, Mass.
Петро Ярема, New York, N. Y.
Іван Глова, Shamokin, Pa.
Анд. Стефанович, Pittsburg, Pa.
Алексій Горбаль, Derby, Conn.
Михайло Черін, Cleveland, O.

Контрольна Комісія:
о. Д. Добротвор, 25 Chestnut St. Yonkers N. Y.
Василь Гришко, 439 N. 6th Ave., Scranton, Pa.
Михайло Бабій, 391 Maple Ave., Kingston, Pa.

Директор друкарні:
о. П. Понятишин,
Box 112, Elizabeth, N. J.

Адреса мешканця:
326 Rose Hill Place,
Elizabeth, N. J.

Редактор:
Антим Цурковський, 184 Hudson St. New York, N. Y.

Менеджер друкарні:
К. Кирчів, 84 Hudson St., New York, N. Y.

Головний організатор:
Мих. Белі, 56 Hamilton St., Holyoke, Mass.

Головна Канцелярія Р. Н. Союзу знаходиться під числом 123 Sussex St., Jersey City, N. J.

Вступайте до Союзу!

„Руський Народний Союз” —
приймає членів до 45 літ життя.
Безупинно після літ.

СОЮЗ ПЛАТИТЬ:

В разі смерті члена класи „А”
(ціле посмертне) \$1000.00.

В разі смерті члена класи „Б”
половину посмертного \$500.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „А” \$400.00.

Посмертне за жінку або мужа
члена класи „Б” \$200.00.

Посмертне за діти від \$15.00 до
\$300.00.

В разі утрати: а) обох очей, ніг
або рук \$1000.00.
б) однієї руки, ноги або ока
\$200.00.

Если отець родини в шпитали
божевілних, Союз платить
щороку родині \$150.00.

Хто хоче вступити до Союзу,
мусить вписатись також до братства,
яке належить до Союзу.

ЦІНИ І ПРАВИЛА ОГОЛОШЕНЬ В „СВОБОДІ”

1) **ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ**, які йдуть довгий час (від 3 місяців до року) платять ся після спеціальної тарифи, яку інтересовані дитануть на кожного листово.

1-о, 2-о або 3-и разові **ОГОЛОШЕННЯ БІЗНЕСОВІ** по 3 цнт. від слова за кожний раз.

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ, як: мітинги брацтво і товариство належачих до Р. Н. Союзу поміщає ся безплатно один раз в рубриці „Рух в Відділі Р. Н. Союзу”

ОГОЛОШЕННЯ ТЕАТРАЛЬНИХ ПРЕДСТАВЛЕНЬ І БАЛІВ по 2 центи від слова для брацтва і товариства належачих до Р. Н. Союзу по 4 центи від слова.

ПОШУКУВАННЯ ОСІБ І РОБОТИ по 2 центи від слова за найменше 10 слів.

БОНКУРСИ ПАРОХІЙ і інші по 3 центи від слова.

ПРОПОЗИЦІЇ ЖЕНИТЬБИ по 10 центи від слова за найменше 10 слів.

Одноразове оголошене адреси 25 центи.

2) **Належитість за всяке оголошене мусить бути прислана з гори та в цілості.** В протиний раз оголошене безуспішно не поміщає ся. **Належитість за дрібні оголошення можна присилати також поштовыми марками**

3) **Кожде оголошене мусить бути в редакції на тиждень перед датою виходу того числа часописи, в яким воно має бути поміщене.** Оголошене телефоном не приймає ся.

4) **За зміст оголошень або за відвічалність оголошувача ся в часописі фірми редакція не приймає ніякої відвічалності.**

5) **Кого-б скривджено, або з ким зль обтоджено-б ся в тій фірмі, яка оголошує ся в нашій часописі, ніхай про се сейчас повідомить редакцію, а коли подасть достаточні докази ошукства, викине ся оголошене неспівісної фірми; крім сего редакція доложити вся старань, щоб ошукство потажурти до відвічалності.**

6) **Редакція має право відкинути або перервати яке небудь оголошене, не подаючи причин.**

7) **Редакція має право жадати від фірми або незнатних осіб, щоб прислали докази, що ведуть свій бизнес чесно і дійсно зможуть додержати того, що обіцяють в оголошенні.**

8) **В оголошенні мусить бути тільки правда.** Редакція має право відкинути всяке підрозріле оголошене.

9) **Оголошення мусить бути писані пером, виразно і на одній стороні паперу.**

10) **За дрібні оголошення редакція не висилає ніяких покітовань.**

До всіх Ви. Секретарів і Організаторів Відділів Р. Н. Союзу.

Звертаємо отсим увагу пп. Секретарів, щоби не присилали декларацій без виповнення свідощтва лікарського, яке находить ся на другій стороні декларації, позаяк такі не будуть приняті. Члени понад 43 літ, мають предложити метрику або який инший доказ свого віку.

Рівнож при виповнюваню декларацій просимо на те уважати, щоби на декларації було подано на яке посмертне чи хочє належати перечеркнемєм слова **ціле** або **ислєтнє** посмертне (ого), кільки має він і його жена літ, імє жени або якого иншого члена родини, після того, кому член записав посмертне. Секретарі мають уважати, щоби член заявив якої єсть віри. Не вистарчає сказати, що член єсть Русин або рускої віри, бо таких маємо вже кільки.

Член, котрий не вміє писати, має зробити на декларації пером знак хреста, уміючий писати має підписати ся власноручно на обох сторонах декларації.

Місячнє сиравозданя т. є. друки на жовтих картках, як також адреси нових членів прошу виповнювати і присилати wraz з деклараціями і розметом.

Від Головного Уряду Р. Народного Союзу в Америці.

Ч. 1359. КВИТ \$1000.00
на тисяч долярів, котрі п. Катерина Корбеляк отримала як посмертну запомогу по мужу Якові з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.
Old Forge, Pa. 11. юнія 1910.
Катерина Корбеляк.

Свидки:
Стеф. Стависький,
Павель Дибил.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці.
Відділ (число) 34.
Григ. Гальчак предс.,
Томко Малиняк секр.

Ч. 70. КВИТ \$15.00
на пятацять долярів, котрі п. Петро Воляньский отримав як посмертну запомогу по доньці Марії з Головної Каси Руского Молодечого Союзу в Америці.
Allentown, Pa. 10. юнія 1910.
Петро Воляньский.

Свидки:
Петро Марушак,
Роман Якимчук.

Від місцевого Уряду Руского Молодечого Союзу в Америці.
Відділ 147.
Гр. Герман предс.,
Юрій Луцїв секр.

Ч. 1371. КВИТ \$200.00

на двіста долярів, котрі п. Іван Хомяк отримав як надввичайну запомогу за утрату ока з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.
Mt. Carmel, Pa. 10. юнія 1910.
Іван Хомяк.

Свидки:
Семан Жук,
Теодор Пех.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці.
Відділ 2.
Дпм. Коропчак предс.,
Іван Воргач секр.

Ч. 1372. КВИТ \$500.00

на пиятсот долярів, котрі Barclay Westmoreland Trust Company в Greensburg, Pa. отримала як сир. часть по Трифоні Спінз з Головної Каси Руского Народного Союзу в Америці.
Trauger, Pa. дня 10. юнія 1910.
Barclay Westmoreland Trust Co.
David Newill Pres.,
Thomas Barclay Sec'y,
D. Hudson Trust officer.

Свидки:
L. G. Allison,
John F. Leasun.

Від місцевого Уряду Руского Народного Союзу в Америці.
Відділ 25.

Балі і Представленя

(Оголошене в сїй рубриці коштує: для бр. в Р. Н. Союзі і ер. кат. парохій по 2 цнт., а для всіх других по 4 цнт. від слова.)

ПІТСБУРГ ПОЗІР!
Брацтво сьв. Івана Крестителя уряджус в Неділю, дня 26-го червня с. р. **ВЕЛИКИЙ ПІКНІК** в парку Geo. M. Staub-a в Wabash Arch; хто хотівби добре забавитись на тім величавім Пікніку, то нехай не пожалує 5 ц.

ПІТСБУРГ ПОЗІР!

Брацтво сьв. Івана Крестителя уряджус в Неділю, дня 26-го червня с. р. **ВЕЛИКИЙ ПІКНІК** в парку Geo. M. Staub-a в Wabash Arch; хто хотівби добре забавитись на тім величавім Пікніку, то нехай не пожалує 5 ц.

на дорогу. Спеціальний Трен відходить з Wabash дпна рано о годині 9:45 м., або Mount Washington кара, котра іде через Point Bridge-a висідати треба на Liberty Bridge-a.

Всіх Русинок і Русинів запрашає щиро на сю забаву. Дохід на Церков і на Братство. Комітет.

ДРУГЕ ВЕЛИКЕ ПРЕДСТАВЛЕНЄ

устроюють члени „Читальні Просвіти” в Ambridge, Pa. в суботу 25-го червня о годині 7. вечером в Криштофовікій галі на 1 ул. Тікет 25 центи. Усіх щирпх Русинів і Русинок запрушаємо найсердечнійше. За порядок ручить Комітет.

ВЕЛИКИЙ БАЛЬ

відбуде ся заходом Бр. сьв. Володимира 190 Від. Р. Н. С. в Ньюарку, Н. Дж. в понеділок дня 4-го липня 1910 в галі під ч. 188 Pacific Str., near South Str. в Ньюарку, Н. Дж. Початок то чно о годині 12 на полудне. Граци буде знаменита музика. Вступ дуже дешевий бо за 25 цнт. можуть іти дівчина з хлопцем, а самотні 15 цнт., а коли прийдете до нас, то за той дрібний цент забавитесь доволі. За добру забаву ручать Комітет. (27)

ПОЗІР! БРАТЯ! ПОЗІР!

Братство сьв. Івана Хрестителя, від. 277 Р. Н. Союзу в Гартфорд, Конн. устроює **ПЕРШИЙ ВЕЛИКИЙ БАЛЬ** дня 25-го червня 1910 року в Conway's Hall на розі Main і Sheldon улиці. Початок о 7. год. вечером. На сю забаву запрашаємо всіх Русинів і Русинок з Гартфорда і околиці. За добру забаву і чесну услугу ручить Комітет.

Пошукування осіб.

(Оголошене в сїй рубриці коштує по 2 цнт. від слова.)

— Де є Прокіп Затура? Походить з села Озеряни пов. Борців 21 літ старий має перебувати десь в Канаді, в Манітобі. Глядає його мати Параска Затура в Brushie, S. Dakota, котра має фарму і гроші, але сама не годна господарити. За донесенє адреси мого сина дам нагороду 3 доляре. Голоситись до: Paraska Zatura, Brushie, S. D.

— Пошукує Івана Н. Пашка з Росії. Хто-б знав о нім або він сам, прошу повідомити на адресу: PETER V. KASCH 353 E. 72. Str. N. W. YORK, CITY.

Дрібні оголошеня.

(Оголошене в сїй рубриці коштує по 3 цнт. від слова.)

— Бізнес шифкартовий і пересилка грошей в місті, де є много Русинів, Поляків і Словаків на продаж. Зголосити ся до: Julian Czupka, Box 372, Wilkes Barre, Pa.

— Повідомляє ся всіх мешкаючих на Вестах, що в St. Louis, Мо. в будучій столиці Америки є греко-катоц. руска церков на Dolman & Hickory st. недалеко Union-дпно, а адреса священика є така: Rev. D. Chomiak, 1125 Dolman St., Bell: Olive 2146.

— Подаю до загальної відомости що моя адреса єсть тепер: Сильвестер Гривнак, 8 Horemom Pl., Rochester, N. Y.

R. J. GLICK
Агент асекураційний від огня
26 Офіс находить ся в WILLIAM Mc CONNELL BUILDING SHAMOKIN, PA.

ПОВІДОМЛЕНЄ.
Отсим подать ся до відомости всім інтересованим як членам нижше наведеного Товариства, так і не членам, що адреса Тов. Руського Молодечого Клубу Поступового в Джерзі Сіті, Н. Дж. від тепер буде як слїдує: The Ruthenian Young Men's Progressive Club
P. O. Box 84, Jersey City, N. J.
Члени зволють собі сю адресу відписати.
Антн Онисик секр.

Читайте!

Бизнес не є жадне ризико, але є собі заняте, з котрого люди приходять до маєткы, а декотрі і до дуже великого.

Хто з Русинів хоче стати бизнесменом? Хто не має відповідного місця? Зволють напсати по дальшій інформації на адресу:
John Fedan & Co.
105-109 Spring Street, Canonsburg, Pa.

Петро Ярема
руський погребнин
виповчає керичі на весіля, хрестині і всякі другі забави.
115 Ave. A., NEW YORK, N. Y.
(між 7-ю а 8-ю ул.)
Телефон: Orchard 2568.

Одинокий руский адвокат і нотар на цілу Америку Доктор прав **ЮЛІАН ЧУПКА**
Конаульнрий копісар.
Полагоджусь всі справи в Галіччї. Процеса спадкові і ґрунтові Відбере гроші від довжників. Справи війскові. Опоряджує контракти, повномочія і всі инші документи. Перепроваджує штабуляції і всі вписи гіпотечні.
3 N. Main Str. WILKES-BARRE, PA.
Адрес почтовий: JULIAN CZUPKA, LL. D. 3 N. MAIN STR. WILKES-BARRE, PA.

Нові українські рекорди
спроваджені в Галіччї
Суть вони 10-инові подвійні 65 цнт. штука. Сї рекорди суть на обі сторони. На одній стороні пісні, а на другій граєткы до танцю. Великий фонограф і 12 рекорди продаемо в ціні по \$15.25. На жадане посласмо безплатно катальог.
GLOBE RECORD & SUPPLY CO.
213-215 E. 4-th St., New York.

METALLIC HEELS AND COUNTERS
Металеві овцаси і запятки зроблені зі СТАЛІ.
Для майнерів, каменарів, фермерів і всіх, що роблять пряттяжій роботі.
Легкі і не трудні до прикріпленя. Видаток ввернєсь Вам кількикратно, бо перетривають чоботи. Кождий шведь Вам їх наложити або дістанете їх wraz а чоботами у Вашого куцїя.
Пішїть по книжочку в поясненямі.
UNITED SHOE MASHINERY CO.
Boston, Mass.

ХТО не має а хоче дістати банкові папери до пересиланя грошей до краю, нехай сейчас пише на адресу:
Ruthenian Exchange Co.
184 Hudson St., New York.

THE FIRST NATIONAL BANK OF MINERVILLE, PA.
Капітал \$50,000.00. Нацїшка і нерозділені зиски \$93,000.00.
Заснований 1864 року.
Правдїть за галійний банковий бизнес. Видас міжнародні монї ордері, драфти і пересилає гроші до всіх частий сьвіта, позичає гроші на реальности. Депозити сего банку подвоїлись протягом послїдніх 5 літ і выносьть тепер около \$500,000.00.
Гроші пересилає через фірму Knauth Nachod & Kuhne, New York, N. Y.

Книжки
«кі можна дістати вскладї книжок „Свободи”»

Америка 15 цнт.
Борба клас і чому робітничкі організують ся 15
Весела Книжочка з образ. ... 35
В Старім і Новім краю 25
Дешо про зьвірята 30
Емігрант 15
Ковнір 10
Журвалі 10
Ките, зарібки, організації і т. п. в Спол. Держаках 15
Зуб за зуб 10
Коротка Історія Русї 10
Капітал і праця 15
Казка про Жадів 15
Книжка рахункова 50
Марія 10
Многострадальний зарод ... 20
Навернений Грішник 20
Народний рїх австро-угорських Русинів 15
Новий Завіт \$2
О підземних скарбах 25
Оповіданя 10
Про нутро землі 25
Покуса 10
Про кінєць сьвіта 15
Псалтир \$1
Розмова Поляка з Русином ... 10
Релігійні вірованя 20
Слово ч. 5. 15
Слово ч. 6. 15
Страшна цїмста 20
Смерть 10
Степові люде 15
Страїк 20
Стрїляй ка смерть, робітничка драма 15
Сонняк 30
Говарїска ворожка 15
Хто з чого жие 15
Які то є люди на землі з 20 образками 50
Як мужик ходив до царя правди пукати 15
Через кордон 15
Руско-англїйский тлумач ... 60

ТАКОЖ МОЖНА ДІСТАТИ:

Книжочки колекторські перековні 10
Книжочки Братські 10
Помяник померших душ ... 10
Метрики хрещеня 3
Метрики шлюбні 3
Метрики смерті 3

Пішїть на адресу:
Swoboda,
184 Hudson St., New York.

DR. RICHTER'S PAIN-EXPELLER
Чоловік шарпаній болїти є безопієній най неаже сен розвбати сорабєль на скєлах. Колп Ів терпїть на реальтї, невральнї, простуді і т. л., то подї спїрбуйте кїлька разів натуральний PAIN EXPELLER-OM, нагально уванїти, вєсєлїтїнїк доволїм нагально. По посл. дїсторїя і цїні по ліком. По 25 і 50 цнт.

F. AD. RICHTER & CO.
215 Pearl Str., New York, N. Y.

Повір на маркї охоронї Котвїна

Аматорське представлення в Нью-Йорку.

„Запорожська Січ“, Тов. в Нью-Йорку, уже відоме загально усім Нью-Йоркським та й околичним Русинам-Українцям любителям штуки та й не менше Полякам зі своїх аматорських представлень.

В доказ сього, опять була галя переповнена битком так, що годі було й одного вільного місця знайти, та й на сей раз неповстидавсь драм. кружок Тов. „Запорожської Січі“ своїм артистичним виступом.

На дни 4-го червня с. р. в „Arlington Hall“ відграно конкурсну драму „Нещасне Коханє“. Се одна із сильніших драм Л. Я. Манька.

Загальна гра аматорів випала дуже вдоволяючо, хоча мож було доложити більше стараня із сторони режісерії до гуртових сцен, а тимпаче гуртових хорів.

Найкраще вивязалась із своєї вельми тяжкої ролі „Варки“ п-на Й. Лонтка. Йі милозвучний голосок чарував слухачів в повні. Драматичною грою „Варки“ зворушувались до глибини чутливі серця, та й не в одного блистіли в очах сльози.

Другою з ряду жіночою ролею та не менше трудною до вивязаня ся, була роля „Кулини“, з якої в цілості гарно вивязалась п-ні Угорчакова. Се роля характерестичної сільської п'ячки-баби. Йі рухи були такі натуральні та свободні, що мимоволі змушували авдіторю переносить ся духом у те маленьке наше сільце, де часто-густо стрінути-мож в натурі такий тип.

В ролі „Михайла Тютюна“, що відіграв її д. І. Павловський, рівнож нічого хибного не мсж було добачити, хіба з винятком III-ї дії, де більше вимагало-б ся енергії.

Добр. В. Шандрівський в ролі любовника „семена“ не менше других, гарно вивязавсь, лише зазначити тут треба, брак свободніших рухів.

П-ні М. Малевичева, в ролі „Зінки“, тоже сільської п'яниці, дорівнала своєю грою, грі „Кулини“ (п-ні Угорчакова).

Роля „Хведота“, деньщика випала трохи мляво, по причині не підібрання ролі під характер аматора, але за се покривала ся причудним барітоновим співом.

Своєю грою, звернув на себе увагу д. Ю. Кузик, в ролі „I-го старости“. Своєю грою та характеристизацією побуджував публику до частого сміху.

Прочі менші ролі випали в цілості хорошо.

Загальна цілість — як се вже висше зазначено — випала вдоволяючо, що більше, мож навіть сміло заявити, що бездоганно. Так сама гра, як костюми і характерезованє зливали ся в одну гармонійну цілість; коли мимо того зроблено на початку декілька

критичних заміток, то се лише тому, що одинікі представлення „Запор. Січи“ в Нью-Йорку вибили ся зовсім понад уровень звичайних аматорських представлень і тому говорячи про них мож вже сміло відступити від правила, яким критикує ся аматорські вистави, то є хвалить ся все і вся, а мож позволити собі на дійсну річеву критику. І дійсно, які найліпші вистави в Нью-Йорку бачено (Підтіряни, Невольник, За батька і т. и.) то вони були влаштовані сим товариством і за се дійсно належить ся йому як найбільше признанє.

По укінченю штуки вручено аматоркам-артисткам в повні заслужені вязки з живих квітів.

Тут не зашккодять й се зазначити, що ріко трапляєть ся по других аматорських театрах, що публіка, хоча як численно зібрана, заховувалась дуже супокійно.

Лише богато зупиняло гру аматорів се, що публіка на означений час не явила ся точно, а почала сходити ся в середині акту, з чого повставав частий гамір, який спричиняв перепинюванє слухання штуки.

Допись.

3 St. Louis, Mo.

В ч. 19. часописи „Свѣтъ“ появила ся штабуцька допись із St. Louis, Mo., в котрій чіпає ся нашого о. духовного, закладуючи йому річи, з котрих одні впрост видумані а о других автор не має ні найменшого понятя.

Ми до тепер ніколи не відповідали на ріжні мазанини, писані зі сторони кривославних, уважуючи цілу ту шайку від „Свѣта“ як людей продажных, працюючих за Юдин гріш, а їх роботу — підлу, котрим не ходить о правду, але о туманенє нашого народа. Але що під дописею підписані безіменні „Русини греко-католики“ з тої лиш причини відповідаємо:

По перше: хто уцаєє до нашої церкви ніколи не чув, щоби наш о. духовний вимовляв коли слова „правовірних“ місто „православних“, але всегда лиш „православних“ так само як і наш Епископ робив, будучи у нашій церкві.

По друге: видумкою є, будьто би наш свѣщеник говорив поміж людьми, що Епископ прокляв нашу церкот. То хіба могло зродити ся в дурній голові дописувателя.

Дальше мала дитина, що учить ся катехизму знаєтє гое дуже добре, що ми греко-католики а римо-католики масмо одну і ту саму віру, але пинший обряд і тим від них ріжнимо ся; але коть ми з кривославними масмо оден обряд, але ріжнимо ся вірою. Если сего не знає дописуватель, так повинен тоє знати редактор батюшка, а

не поміцати дурниць хочби їх написав і греко-католик. Але і то правда, щоби про віру знати, то таки треба учити ся; а ми тут всі добре еще тямимо, як „во время оно“ бувший робітник на трєці, чоловік вже старпий, жонатий, був і піддячым в нашій церкві, але віска була йому на перешкодї лишити ся ним і на дальше; знаємо добре, як він по несповна однім році „окончил науки богословскї“ і опинив ся поміж подібними собі батюшками. І до того часу туманить наш нарід.

А що до тої позички, яку о. духовний мав затугнути перед приїздом Епископа, то хіба лиш сам дописуватель про се знає. Нехай вкаже, а дістане 100 долларів надгороди від о. духовного, если докаже, що се неправда, що пишемо, то ми знов з своєї кишені дамо йому других 100 долларів. Може і єму придадуть ся на докіченє богословських студій. Та се потрєвало би за довго. Ми від себе ліпшу раду даємо: обернути ковнір передом взад і гайда до православного собору на Ніскою Ст., бо готов ще так як давніця розлетіти ся. І так там треба батюшки.

А на другу допись відповідати уважаємо низше нашої чести.

От ліпше возьміть ся до своєї хижї і з неї почніть вимітати сьмітя — а нам греко-католикам від вас кривославних опіки не потреба!

- Александр Валевский, предс. пар.
- Гарасим Оршуляк, секр. пар.
- Георгій Оліяр, куратор пар.
- Петро Кимак, куратор пар.

3 творів Ів. Фрапка.

Скупий не пан своїх засків повних
А сторож і приставник і невольник.

Бережи масток про чорну годину,
Та віддай масток за вірну дружину;

А себе найбільше бережи без вину;
Та віддай майно і жінку й себе за Україну.

Не звикай утертими стежками
Йти за другим сліпо як у дим,
Бо як стануть пастухи вовками,
Треба вівцям пасти ся й самим.

Не пливе супроти вітру
Запах цвѣтів і кадила,
Але йде по всіх усюдах
Добра слава, добрі діла.

Дурний, хто помилко лякаючись
Не сьміє брати ся до діла,
— Так, як би я не ів лякаючись,
Щоб кринка в голосниці не влетіла.

Мудрість захована
Золото в скритку
Однаковієнько
Суть без ужитку.

Добру науку приймай,
Хоч її і від простого чуєш;
Злої-ж на ум не бери,
Хоч-би й свѣтлий говорив.

Практичні ради.

Средство проти комарів.

В лікарській часописи „Britisch Medical Journal“ подає один лікар цитринний олійок, яко знамените средство на укушенє комарів. Треба лиш кілька капель сього олійку розтерти по скірі, а се вже вистарчить, щоби відігнати не лиш комарів але й інші комахи. Позаяк однак сей олійок етеричний скоро вітріє, то діланє його тріває лиш одну до двох годин. Та вже менше з тим, бо вистарчить лиш трохи потерти сим олійком скіру корочком від флашочки, яку вигідно можна все мати з собою в кишені.

Перестороги для людий, що працюють умово.

Люди, що працюють умово, не повинні ніколи надто довго працювати при одній і тій самій роботі. Стало повинні дбати про зміну праці, сли не хочуть, щоби в них виробля ся нервовість а вкінці й нездібність до праці. Люди такі повинні спати 7—8 годин і споживати легко стравні стравл.

Праця умова не повинна ніколи бути причиною занедбаня праці мязів. Той, що довго сидить, мусить часто вставати і прохажувати ся. Виконуванє гімнастичних вправ починаєть ся много до піддержаня здоровля. Згнанє коліна, тулова, колів рухи руками, отсе вправи, що ведуть до доброї ціли.

Проти угрів і скірної висипки.

Угри (мадары), скірна висипка і т. п. зачєщєня скіри виступають наслідком затканя лосвих желєз. Щоби їх усунути, треба передовсім чисто окувати скіру і дбати про правильний відхід. Вечером можна укувати холодних змивань і легкого масажу скіри лица; при тим усім треба придержувати ся овочевої дієти.

Усувайте бруд з під нігтів.

Бруд сей має в собі величезну скількість дуже трійливих зародків. Тому то не треба дозволити дітям обгрізати нігті і старати ся, щоби вони удержували їх чисто. До чищення рук і нігтів надаєть найбільше щіточка.

Б. Сулковський і Ко.

виробляє повновасти, контракти, ітабулює спадки, веде процесї, купує і продає в краю маєтти, реальности, а під кавцією 15 тисяч долларів посилє гроші, продає дешево шифкарти, полагаєть справи військові, асєтерункові і уявляєть від вправ. 23
Все веде скоро, ретельно і дешево. В кожнім случаю пишеть на адресу
B. SULKOWSKI & CO.,
22 Belmont Ave., NEWARK, N. J.

Др. ВИСОЦКИЙ,

одинокий в Ньюарку руський лікар і хирургі 3 СТАРОГО КРАЮ лічить всі недуги мушци, жіноскі дїтїй. Спеціалет від недуг жолудка та всіх секретних, болових хорот мушци. Вилічує в недуги на завєгда, як би і вастаріло і занедбалю вона не була. Перші олядїни хорого даром.
26 Говору по російськи.
Office 142 Ferry str.,
NEWARK, N. J.
TELEPHONE:
L. D. 1105 Market; 533 B. Newark.

РУСЬКА АГЕНЦІЯ
ПЕРЕСИЛАЄ ГРОШІ до краю, спродає шифкарти на всі ЛІВІТ ДО КРАЮ І З КРАЮ.
Агенція має заруки 15,000.00 долларів і єсть під контролею Стейту Нью Йорк.
Тож Брати Русини удавайтесь до своїх братів Русинів, котрі Вас не скривдять, але еще Вам поможуть.
Руська агенція посилє гроші до краю, спродає шифкарти, виробляє повновасти, полагаєть справи військові, гуртові і т. д.
Адресуйте: **RUTHENIAN EXCHANGE CO.,**
184 Hudson Street, NEW YORK, N. Y.

„ДУШПАСТИР“
се прекрасна, щиро-руська церковно-народна газета.
Виходить в Філадельфії кожного місяця, подає гарні науки духовні і відомости зі свѣта. В „Душпастир-и“ друкують ся важні для всіх оголошеня гр. кат. канцелярії Епископської. Не брак там і жартів веселих та сьмішних, і красних образків. „Душпастир“ всім подобає ся — всі его хвалять.
Коптує на цілий рік так тут в Америці як і до старого краю всего лиш \$1.20.
Читайте, що пишуть за „Душпастир“:
Canora, Sask., Canada, Март 29, 1909.
Всечесна Редакція Душпастиря! — Признаю Вам щиро правду, що ніяка часопись так не вдоволила мене, як ся наша, дорова часопись „Душпастир“... Ся часопись то єсть так, яки в дуже сильну посуху, легкій, манисий дощ... Нехай васіє благодать Божа над сям початком так гарного і свѣтового діла! — З поважанєм Олекса Хабун.
Подібні похвальні лєсти приходять до Редакції „Душпастиря“, майже що дия. Тож замовляйте „Душпастиря“ чим-ськомте для себе і для Ваших свѣтлів і знайомих тутки і в краю.
„Душпастир“ повинен бути в кожній руській хаті.
Гроші на „Душпастир“ треба посилати (найліпше почтовим монєй-ордером) на імя:
Rev. J. Boyarchuk, 321 N. Franklin St., Philadelphia, Pa.

JOS. P. VILK & CO
COUNSEL
FOR EUROPEAN LEGAL CAUSES
Канцелярія правна і нотаріяльна.
Пологаєтьмо всія справи судові і піськові. Виставляємо через конвуля легалізовані повновасти на процесї і ітабуляції.
408 WATER STR., PITTSBURG, PA.
(напроти Балтіморського двірця) 24-27

ПЕРША АМЕРИКАНСЬКА „РИЗНИЦЯ“
під покровом свѣ. Арх. Михайла.
„RYZNYCIA“, 114 Chestnut Street, SHENANDOAN, PA.
Має склад і виробі річей церковних як:
Фелони чорні від \$30—65.00
Ризи свѣтлі від \$35, 40, 55, 60, 80 і висше
Стихари від \$6.00
Ручники, илатони, хоругви з образами від \$30.00 і в.
Чаші від \$20, 35, 40, 50 і висше
Ліхтары, Служебники, Евангелія від \$20, 45, 55, 60 і 80.00 дол.
Цвѣти на престол і до свѣчок по ріжній ціні.
Прймає ся замовленя на нові річи і до направ старі ризи.
ВИРОБЛЯЄ СЯ ВІДЗНАКИ БРАТСКІ, ПАСИ і проче.
Свѣтло церковне:
СВѢЧКИ ВОСНОВІ (декоровані) з образами по
26 цнт. за фунт, 1 на фунт, 2 на ф., 3 на ф., 4 на ф., 6 на ф., 8 на ф. і 14 на фунт.
Свѣчки воскові ручно декоровані 50 цнт. за фунт, 2 на ф., 4 на ф., 6 на ф. і 8 на фунт.
Тройці ручно декоров. 5, 6, 50, 7, 9, 50 д. (Углі до кадильницї) 28 цнт.
Пачка (120) запалїчє 24 цнт. (Олива галлон 1.10 дол.)
Свѣчки воскові до надставлюваня 3 на фунт 22 цнт.
„ „ 4 на ф. і 6 на фунт 22 „
Офірки воскові 16 на ф. і 18 на фунт 22 „
Свѣчки стеаринові 16 „
„ „ 4 на ф., кручені 4 на ф., 6 на ф. і 1 на фунт.
Свѣчки на престол (extra) 37 цт. за фунт, воскові жовті 1 на ф. і 6 на фунт 30 цнт. **F102**
Мадило 50 і 55 цнт. за фунт.

В справі видавництва календаря Р. Н. Союзу на 1911 рік.

На американській Русі-Україні календар видаваний заходом Р. Н. Союзу, се одна книжка яка знаходить доступ до рук загально, яка розходить ся масово, бо її дістає кожний член нашої народної організації. В виду того цей календар повинен бути багатий змістом, повинен стати необхідною книжкою в руках кожного Українця живучого тут на чужині. Щоби справді се видавництво могло сповнити ту велику місію, стати необхідним порадиником і товаришем на чужині, тому то воно не може бути ділом одної людини а твором більшого гуртка людей. Видавництвом календаря мусять зацікавитися всі ті, що працюють на просвітнім полі, які почувають у себе досить сили і кебету, щоб кинути рівнож іскру народної просвіти.

Календар Р. Н. Союзу не є власністю одиниці або якої спекуляційної спілки, не є видавництвом обличчям на зиск — але його властивістю є загал Українців гуртуючих ся коло Р. Н. Союзу, а його цілею служити українській справі а передовсім продирати ся до найтемніших закутин, будити незрячих, запалювати людей до праці на народній ниві, промощувати дорогу до кращої будучини.

Календар на 1911-ий рік буде поділений на наступні відділи: календарський, белетристичний, науковий, суспільний, технічний, хронікарський, гумористичний та інформаційний. Формат такий, як і з 1910 року, то є мала вісімка. Пожадано було б, щоб увесь матеріал призначений до календаря був надісланий найдальше до 1-го серпня с. р., а в сей спосіб календар вийде скоро і скорше його буде можна розіслати членам Р. Н. Союзу.

Передовсім відзиваємо ся до наших Ви. Поетів, щоб осідлавши свого крилатого пегаса і нобувавши у завертних вижинах, надіслали нам стихи, передовсім патріотичного змісту. Для гумористів в календарі відчинимо зовсім окремих куток. Крім надземської слави як земну винагороду прирівнаємо кождому з поетів по 5 центів від сріпчки друкованого верша.

Крім сего просимо усіх, у кого є сила і кебета по сему послужити нам короткими оповіданнями і науковими розвідками. Оповідання мають бути короткі, не переходячі 5 або 6 сторінок друку малої 8-ки і першешество мають оповідання з життя наших емігрантів в Америці, дальше історичні і патріотичні. Письменикам будемо платити від печатаної стрічки по 3 центи а від переказів по 1-му центові. Що до тем розвідок наукових просить ся порозуміти листовно з редакційним комітетом, щоб е-вентуально таке не лучило ся, що одну і ту саму тему кількох людей обробить.

Рівнож просимо усіх щирих людей зайняти ся колектованем оголошень до календаря. Оголошення будуть такої величини: ціла сторона, 3 3/8 x 5 5/8 інчів — 25.00 дол.; 1/2 сторони 15.00 дол.; 1/4 сторони 10.00 дол.; 1/8 сторони 5.00 дол. Гроші за оголошення треба безуслівно платити з гори. Охочі до збирання оголошень в якійсь даній місцевості звольте ласкаво порозуміти ся з редакцією в цілі одержання повноважень та близьких інформацій.

Братства, парохії, товариства і т. д., які хотіли би помістити свої фотографії в календарі Р. Н. Союзу на 1911 рік звольте ласкаво прислати дотичну фотографію а крім сего 3.50 дол. на виготовлене з фотографії кліша (cut) до друку.

В усіх справах, тикаючих ся видавництва календаря на 1911 рік просить ся удавати ся по близькі інформації до:

Anthony Curkowsky
184 Hudson str., N. Y City

Новинки.

— Протягом двох слідуєчих місяців, то є липня і серпня в австрійській консуляті в Нью Йорку асентерункова комісія не буде оглядати сих, що мають ставити ся до війська. Інтересованим тому нехай задержуть ся аж до місяця вересня бо в противнім разі наразять ся непотрібно на кошти.

— Вибори на Угорщині до союму відбувають ся від 1-го червня. В перших днях виборів побіду віднесло угорське правительство, здобувши найбільше мандатів. Сю „побіду“ віднесло правительтво при допомозі величезної маси війська, яке на час виборів поспроваджувано на Угорщину. З Галичини помандрували до угорських міст і містечок цілі полки і батальони військ, щоби правительтву помагати при виборах. Наслідком того пав такий страх на виборців, що не відважили ся голосувати за кандидатів, проти яких вступило правительтво. Угорські вибори се один великий розбій і шкандал, бо військо є не на се, щоби вблявало свободу горожан. Такі вибори, як тепер на Угорщині є можливі ще лише в Галичині. У Галичині так само „роблять“ вибори намісники. До тепер зістав вибраний послом і один Русин, свідомий Українець, о. др. Юрій Негребедкий в Унгварі.

— Трагічна смерть угорського крилошанина. Унгварський крилошанин о. др. Олександр Микита помер минулого тижня в уйгелській лікарні на затроєне крові. Затроєне крові спричинила рана в палець. Лікарі доконали операції, відгнаючи цілу руку, однак поміч була за пізною. Померший був церковним писателем.

— З Далекого Сходу надходить звістки, що Японія має намір злучити Корею до своєї держави. Се має наступити в найближчих днях проти заключених трактатів між Росією а Японією. Російське міністерство заграничних справ годить ся на загарбане Японією Кореї, позаяк Росії розходить ся о задержаніх японців з Японією.

— Обстрижене село. В селі Оріхові (пороніжської губернії) явили ся недавно купці оригінального товару женського волосся. Не минули вони ні одної хати і накупили цілий віз женських „кіс“, платячи від 6 до 20 руб. за одну. Покуса дрістий гарний гріш а головню країна нужда спонукала „осоромити ся“ не тільки замужних жінок але й дівчат. Так обстрижено все жіноцтво села Оріхова з внімом старих баб і дітей.

— Нужда в Росії. На двадцять мешканців російської держави припадає один вуличний жebraк. Се вказують урядові статистичні числа, представлені на посліднім недавно відбувшим ся з'їзді діячів суспільної „благодітелності“. Числячи людність Росії на 150 мільонів, маємо 7 і пів мільона голых жebraків. І ся Росія видає великі мільони на шпіонажу, удержує своїх шпіонів на кождім кроці, а в Галичині удержує цілу партію шпіонів-кацапів, які тут ширять російську чорносотенну гниль, але для зменшення нужди в своїм власнім краю не масяні копійки!...

— Цікава справа. В російській місті Астрахані в одного багатого господаря, що дуже гарно жив з своєю жінкою, не було дітей.

Довго міркували чоловік з жінкою і на кінець знайшли раду. Вони рішили наняти в себе дівчину-покоївку, чоловік повинен був зійти ся з нею і коли буде дитина взяти її як свою. Наняли вони молоду, гарненьку покоївку. Господар почав залицятися до неї і мав успіх. Коли дівчина почула себе матерію, пани сказали їй підписати ся, що вона віддасть дитину їм, як їх власне дитя. Дівчина згодилася на се. Незадовго народив ся хлопчик і дівчина не хотіла дитину його своїм панам а разом з дитиною перебрала ся на іншу квартиру. Пани рішили взяти дитину підступом. Чоловік прийшов до покоївки почав з нею розмовляти і псалвши кудись її, взяв дитину і втік. Дівчина подала справу до поліції, а пани показали там письмо, в котрім дівчина згодилася дати дитину панам. Дитина була чотири місяці в панів. Раз здибала покоївка своїх панів з дитиною в городі на диточій забаві. Вона вдала з себе байдужну і старі дозволили взяти дитину на руки. Тоді вона взяла дитину і втекла. Тепер буде цікава розправа в суді, бо дівчина ніяк не хоче віддати дитини.

— Де є Гринько Цюпка, мій чоловік? Походить з Рудодиб, пов. Чортків а перебував десь в Spotkape. За подане його адреси дам 5 дол. надгороди. Anna Ciurka, Krakow, Alta Can.

ТОВАРИСЬКИЙ ЛИСТ.

З найбільшою приязністю можу Вам донести, що знова єсьм зовсім здорова. Через довгий час мала я поважні жолудкові клопоти та мимомого, що радий шав ся багатим лікарем, мимомого, що пробувала велику кількість всяких ліків, нічо не помагало; і я дійшла наконець до такого стану, що майже стравила надію, аби колинебудь повернути до здоров'я. Тоді один товариш порадив мені уживати Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина. Муху признає, що сей лік поміг мені сейчас, як лиш почала його уживати, і днес я єсьм здорова і сильна, так, що сьміло можу кождому хорому поручити, щоби спробував Трінера Американський Еліксир Гіркого Вина. (Підпис). Miss Frances Sutherland, cor. 4th & Locust str., So. Bethlehem, Pa. Нам видає ся се дуже дивним, що панна Sutherland ужила сего ліку доперва в крайній остаточности, коли-б була почала від того ліку, тим булаб почала від того ліку, клопотів і болів. Тому радимо кождому, аби довго не занедбував недуг жолудка, нестравности, хвороби крові і нервів, щоби ніколи не уживав незаних ліків, але щоби своє лічене почав від Трінера Американського Еліксир Гіркого Вина.

JOS. TRINER,
1333-1339 S. Ashland Ave.,
Chicago, Ill.

BROWNSVILLE, PA. бр. сьв. П. і П. від. 6 подає до відомо, що дня 26-го с. м. відбуде ся піврічний мітинг. Кожний член має явити ся і впривнати свій довг, бо в противнім разі зістане виключений з братства і Р. Н. Союзу. Справозданя і иньші справи. — Ів. Петришко, секр.

— Пошукою своїх братів, Микити і Данька Федорчак з села Пстружне, повіт Горлиці; пару літ тому мали бути в Olyphant, Pa. Хто знав би о них або они самі, нехай зголосять ся на адресу: Stefan Fedorcak, 28 North Ford St., Ansonia, Conn.

Російсько-Американська Лінія.
Одинона без пересідання поїзків, Америкою і Росією.
(Russian-Imperial Mail Steamers.)

ПАРОХОДИ відпливають в Нью Йорку:

- „Естонія“ — 4-го мая.
- „Бірма“ — 1-го червня.
- „Россія“ — 15-го червня.
- „Лігуанія“ — 6-го липня.

Ціни шифарт:

До Роттердаму. До Ливерпулю.

- \$31.00 — III класа — \$38.00
- \$33.00 III класа кл. \$40.00
- \$43.00 — II класа В — \$50.00
- \$50.00 — II класа А — \$60.00

З Ливерпулю:

- II класа А \$57.50 — II класа В — \$52.50 III класа \$38.50

Крім того пасажирі III-ю класою платять \$4.00 як такеж задану американським правительством.

A. E. Johnson & Co.,
Gen. Pass. Agents,
27 Broadway, New York.

Позір Братства!

Роблю всі братські річі найліпше і найкраще, а найліпшого матеріалу за дуже приступні ціни і за роботу гарячоту. Продаю книжки і маю дане послая ціни.

Єсьм довготімним членом Р. Н. Союзу. Проч в чужині; удавайте ся до свого Мія адрес:

STEFAN KALAKUKA
215 Moran Court, Scranton, Pa.

ДАРОМ! Дамо Вам зовсім даром сую регарну, а срібними обкладками, \$10-доларову гармонію, а розширене нашею тютюну між вашими приятелями. Се є перший інструмент, в котрий в складі оплатилисье \$10.00. Ми не раземо Вам ані цента. Шішлемо Вам

а ріжних гатунків як російській, австрійській, турецькій і босянській тютюну до фаяки або на газпосу, всего вартости \$6.00. Ви можете легко продати сей тютюн Вашим знакомим, поваяк се сутя найдавніш сьвітові тютюни, які Европейці так дуже люблять. В сей спосіб Ви можете нам розвелопоувати наш тютюн. В тім самім пакунку яра в тютюном ми шішлемо Вам сую милозвучну гармонію. За тютюн однак числямо Вам лиш \$6.00. Можете нам іслати у листі \$1.00 наперед, а решту \$5.00 заплатите в найбільшійшій Ваш експресовій офісі, де можете оглянути тютюн і гармонію. Бела пришлете нам цілу суму \$6.00 рівночасно в замовленім, шішлемо Вам це як обібу премію старокароу фаяку або мапшкуну до роблення папіросів. Деякі з наших коштумерів присилали нам вже замовлення по кілька разів і поручували нам тютюн своїм приятелям, що є ознакою, що ми єсьмо вірогідними і робимо се що говоримо. — Гроші ввертаете кождому незадоволеному, если ввертаете до 7 днів. Не вволакайте, а зама-вляйте сейчас, заки це не пізно.

EUROPEAN TOBACCO CO.
33 LEONARD ST., Dep. 52,
NEW YORK. 25

Братя Родимці! Хто в Вас має до полюбодження в старім краю які небудь справи, а іменно: Пропоса великого реда: грошеві, ґрунтові, веселіві і провізоріяліні, ароботи реституції то є подане о відновлене терміну в справах цивільних як і кариш, висти рекурсе якийнебудь або відкляти, переіровадита дер-тракція спадкову, списати інайтар, контракт купня, продажи, найму і дарования, скрипт дивизий, квіт естабуліційній, повно-моче, цессію, тестамент і т. п. — так само, хто хоче полатодити справу військову, похай в повним довірем удасть ся до нові чьего правячої канцелярії, а всяку пораду листовну чи усну отримает безплатно

Ваш Родимець і Адвокат крайовий
KAROL JAZWINSKI
233 FITZWATER STR., PHILADELPHIA, PA.

Михаїл Роздільський,
АРТ. МАЛЯР

малює церковні образи, декорації і куртини театральні і прикрашує стіни в церквах в ріжних стілях після власних плянів.

MICHAEL ROZDILSKI
319, 3 Ave., Scranton, Pa.

Оден з найбільших броварів в Америці.

Варить пиво на краєвий спосіб. без всяких примішок.

Хто лиш раз покоштує сего пива, то иншого вже не буде пити.

Голова від него ніколи не болять, бо єсть здорове поживне.

Не треба его зрештою хвалити, бо добре само за себе говорить.

E. ROBINSON'S SONS,
Lager Beer Brewery,
435 to 455 N. 7-th Str., Scranton, Pa.

Telephone calls:
General Office 2333, Night Call 4854.

Одинона вірцево урядиена

ДРУКАРНЯ „СВОБОДИ“

затрудило добре вишколений друкарський персонал, посідає найновішй машини, аи томе ріжнородні гарні черенни і прикраси.

Виконує **всяні друкарські роботи** точно, гарно і по низьких цінах.

Вноа Родимці, як томе Відділи і члени Р. Н. Союзу повинні в всяких друкарських роботах удавати ся лише до своєї друкарні „Свобода.“ — Адрес:
184 Hudson Street, New York, N. Y.

ВИРОБИ БРАЦКІ! Русини Лівбурга! чи ви ЗНАЄТЕ, що ГРОШІ — ТО СИЛА?

Старайтесь планати та цінувати складати свої оцадности в стійковім Банку на розі ул. Carson-а і 14-01. Сей банк є одним з найстазших і найповійшших банків, що цілкомито забезпечує Вам оцадности. У нас складують ся гроші черновни, братські, сирітські і ва. Кожний, що має у нас гроші, отримает на бажане світ стейкових контролерів.

Продаємо корабельні Карши на найліпші лінії, а гроші до краю висилаємо по почтовім курсі

German Savings and Deposit Bank
Cor. 14th & Carson St., South Side, Pittsburg, Pa.
Й. Е. Рот, през. А. П. Міллер, кас. Ол. Буцак, ур. бант.

Ціни і проби всякляс даром

Можете прийти до нас по дусім, а ввечері до 6 годин.

В. Е. МОРГАН
13 N. MAIN ST.
SHENANDOAN, PA.